

საქართველოს
სამეცნიერო
აქადემიის
გამომცემლობა

საგჭოთა ხელოვნება

GOBET'GROE
УСКУССТВО
SOVIET
АРТ
SOWJETKUNST
АРТ
SOVIETIQUE

5

1973

გიორგი თელია

ზ ე დ ა ზ ე ლ ი ქ ა ლ ი

პიესა 2 მოქმედივად

მოქმედი პირნი:

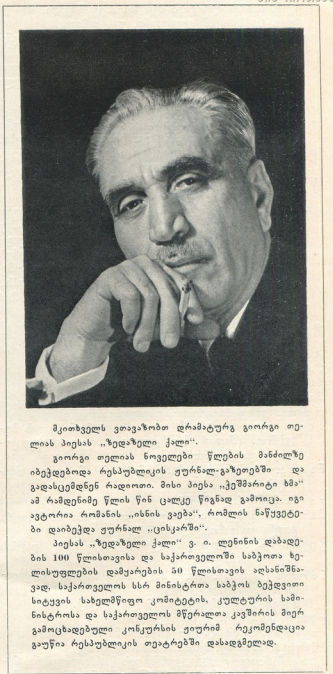
- ნათია — კომლემურნობის თავმჯდომარე.
- ჯურხა — ნათიას ვაჟი, ბრივადირი.
- მათე — მოსოცი კომლემურნე.
- მანანა — ახალგაზრდა კომლემურნე, ცისიას შვიგობარი.
- ციხია — სამხატვრო აკადემიის სტუდენტი-დიპლომანტი.
- თედო — კომლემურნობის თავმჯდომარის მოადგილე.
- გიგო — ბუღალტერი.
- დათო — საკომლემურნეო დუქნის გამგე-გამვიდველი.
- ტატე — ახალგაზრდა კომლემურნე, ჯურხას შვიგობარი.
- მამუკა — კომლემურნე.
- ქეთო — მონაგარიშე.
- პედო — გიგოს მეუღლე.
- ეშხა — ორმოც წელს გადაცილებული, უსაქმური ქალი.

მოქმედება პირველი

პირველი სურათი

ფერდობი. ზედ რამდენიმე ზე და ბურჭი დგას. ღამეა. სი-
ლრბეში ფანჯრიდან შუქი გამოკრთის. ხალხის ყრუ ხმაური მოი-
სხა. თედო, გიგო და დათო შემოდინან აელევებული სახეებით.

გიგო. (ცხვირსახოცი მოისვს თავზე). ეს რა მოხდა,
გონს ვერ მოგსულვარ! ვინ იფიქრებდა, თუ ნათიას
თავმჯდომარედ დაგვისვამდნენ?
დათო. თავპატივისაც რომ იდებდა, ვერ შევძლებო!

მეთხველს ვთავაზობთ ღრამატურგ გიორგი თე-
ლიას პიესას „ზედაზელი ქალი“.

გიორგი თელიას ნოველები წლების მანძილზე
იბეჭდებოდა რესპუბლიკის თურნალ-გაზეთებში და
გადასცემდნენ რადიოთი. მისი პიესა „ქეშმარიტი ხმა“
ამ რამდენიმე წლის წინ ცალკე წიგნად გამოიცა. იგი
ავტორია რომის „ონის ვეება“, რომლის ნაწევებე-
ბი დაიბეჭდა თურნალ „ციხიარში“.

პიესას „ზედაზელი ქალი“ ვ. ი. ლენინის დაბადე-
ბის 100 წლისთავისა და საქართველოში საბოთა ხე-
ლისუფლების დამყარების 50 წლისთავის აღსანიშნა-
ვად, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი
სიტყვის სახელმწიფო კომიტეტის, კულტურის სამი-
ნისტროსა და საქართველოს მწერალთა კავშირის მიერ
გამოცხადებული კონკურსის თურბომ რეკომენდაცია
გაუწია რესპუბლიკის თეატრებში დასადგმელად.

თედო. იქნებ, გულითაც ამბობდა, ნათია გამოუცდელია,
თორემ განა უჭკუო დედაკაცია!.. კომლემურნობა ჩა-
მორჩენილია, მიწა ჩვენ არ გაგვანია და იცის —
მწელი იქნება გამოსავლის პოენა.

გიგო. საღხიც რომ მიეზნო?
თედო. გტყობა, ამ საქმეს ფარნამ ბერი სდია, ჯერ რაი-
კომში... ერთხელ მითხრა კიდევ: ეს დედაკაცი საქმეს
რომ გვიწუნებს, იქნებ, სოფლისთვის უკეთეს გამოსა-
ვალს ხედავდესო.

გიგო. ნამდვილად ფარნას ოინებია. სიკვდილის წინ მაგ
სულაძაღლებული ნათიას ისე მიაჩერდა, თითქოს
ავდრებდა, ამთ მიხვდელი.

თ ე ლ ო . ახირებული კაცი იყო და ასეც მოკვდა.
 და თ ო . რა ნახა ამ დედაკაცში, ვერ გამიგია!
 გ ი გ ო . არ მეგონა, ასე უნდაღებოდა თუ მოგვეცოდინენ!
 აგერ ორი-სამი წელია თითქმის თავმჯდომარის მოვალეობას ასრულებდი. აქეთ სოფელი გათრევედი, იქით რაიკოვი ტყავს გაძირბოდა... ბოლოს სოფელიც გაგივიდა და რაიკოვიც!

თ ე ლ ო . ასე დამიფასეს ამაგი.
 და თ ო . შენი დროც დადგება, თეოდ. იქნებ, შეგებევწონ კიდევ... ნათია კოლმეურნეობას როგორ გაუძღვებ?

თ ე ლ ო . მართალია, გამოუცდელია, მაგრამ მიიღა გულუბრყვილო კი ნუ გგონიათ!

გ ი გ ო . მოდა, სანამ გამოიქვეყნა, იქნებ აგურიით თავგეზა! თ ე ლ ო . მაგალითად, როგორ!

გ ი გ ო . ახლა როგორ გითხრა, საქმეს მივყვეთ, საქმე გვიჩვენებს... აქედანვე ჩაიჭირით, თორემ თუ ფეხი მაგრად მოიკრება, გასაქანს არ მოგვეცემს, მშრალზე დაგვსვამს... ჩემს ოჯახს შრომადღებების ანაზღაურება უყვარს? უფროს ვაჟს სახლი უნდა გავუშვარო, უძეგროს „ვოლგა“ მოუძველდა, ახალს თხოვლობს... აქეთ ოჯახი, იქით მტერ-მოყვარე... ამ დღემი ხარ შენც, დათო.

და თ ო . მართალი ხარ.
 (ნათია დარბაზიდან შექანისლებით გამოაიცილებს).

ტ ა ტ ე . დედა ნათიას გაუმარჯოს!

მ ა მ უ კ ა . მომილოცინა ნათია!

მ ა თ ე . ახლა შენ იცი და შენმა ქალბაბამ!

ნ ა თ ი ა . გმადლობთ, მეზობლებო!

თ ე ლ ო . ხედავ, რა ყოფით მოაკვირებენ?

გ ი გ ო . ყველა თავის საქმეს იკეთებს და ჩვენც ჭკუას მოუვებით. (ნათიას მიუახლოვდა). სოფლის თავკაცობას გილოცავ, ნათია.

ნ ა თ ი ა . იპ, შენ კი ვაისარე, ნეტა რას მილოცავ, თავსატეხს საქმეს.

გ ი გ ო . მაგას რად ამბობ?

ნ ა თ ი ა . სად მე და სად სოფლის თავკაცობა, სააბისო რა ცოდნა და გამოცდილება მაქვს?

გ ი გ ო . შენ საშუალო განათლებით მაინც ხარ, ფარნას არც ვე გააჩნდა.

ნ ა თ ი ა . (წყენით). ვითომ ახლა ამით მაამე? (გასცილებს).

(გივით თავის მეგობრებთან გარბუნდა).

და თ ო . (ღიმილით). მიუალერსე?

გ ი გ ო . მაგისტოვის ალერსი და წყურთა ორივე ერთია.

მ ა მ უ კ ა . (მათეს). მეგონი, ნათია არ გვიმტყუნებს?

მ ა თ ე . მართალი გითხრა, ვერასოდეს წარმოვიგინებდი, ნათიას თავმჯდომარედ არჩევას. იმდენად მოულოდნელი იყო, როცა მისი კანდიდატურა დაასახელეს, ხალხი შეება კიდევ. მაგრამ, ბოლოს ყველას დაუჯდა ჭკუაში. ვფიქრობ, ცუდი არჩევანი არ უნდა იყოს.

მ ა თ ე . (შორიდან პიანინოზე შესრულებული მშობლია მოიხსმა, ყველამ განცვიფრებული სახით მიაპყრო სმენა).

გ ი გ ო . ვე ვინლა?!

მ ა მ ა ნ ა . ცისია ჩამოსულა.

გ ი გ ო . (გამჭირდავი სახით). ფარნას მთელი სოფელი მისტირის, მის შეილიშვილს რა ემდებება?!

ნ ა თ ი ა . ეს სიმღერა კი არა, გულდაკოდელი ჭირისუფლის სიბრავა.

მ ა მ ა ნ ა . დედა ნათია მართალს ამბობს, ცისია ხომ ტურისტულ მოგზაურობაში იყო მაშინ და თავისი პაპა ვერ დაიბარა? (მაპაკაცებმა, ნიშნად ფარნას ხსოვნის პატივისცემისა, ქუდები მოიხადეს).

ე უ ს ხ ა . ბრა, ტანში სულ დამაზრიალა.
 ქ ე თ ო . მივიდეთ, ნუგეში ვუთხარათ.
 ნ ა თ ი ა . იქნებ, სჯობდეს ჯერ მარტო იყოს, გულ მოიხოს?
 მ ა მ ა ნ ა . მარტო ცოლია, მე წავალ მასთან.
 ნ ა თ ი ა . როგორც საბედის.

იგივე დეკორაცია, შორს ციხე-სიმაგრის ნანგრევები მოჩანს, ისმის ჩიტების გალობა. ჩაფიქრებულ ჯერხას მანანა მიუახლოვდა.

მ ა მ ა ნ ა . რას ჩაფიქრებულხარ, ჯურხა?

ჯ უ რ ხ ა . (გამოეჩქვა). ჩიტების გალობამ, აი, ის ხმა მომაგონა, იმ დამით ცისია პიანინოზე რომ ასრულებდა.

მ ა მ ა ნ ა . (ღიმილით). გეტყობა, იმ ხმამ ძლიერ გავიტაცა.

ჯ უ რ ხ ა . რა დაგიმალო, მას შემდეგ ის ხმა, ერთთავად მიმეძმის.

მ ა მ ა ნ ა . ამ სიმღერას თავისი ახსნა აქვს... ამ რამდენიმე წლის წინ ცისია ავად გახდა. ერთ საღამოს ის ცუდად შეიქნა, არაგის ვალობამ, აი, დილადაც თუ გაღაწევდა: ყველა შეფიქნით. ერთბაშად, სულთმობრძა-გავოცდით, გვეგონა, ჭკუედან შეიშალაო, ლარებს თითები ჩამოჰკრა და ეს სიმღერა ისეთი გრძნობით დაამღერა... არა, ეს სიმღერა კი არა... არ ვიცი რა იყო... რაღაც სასწაული მოხდა. მომაკვდამა გაცრეცილი სახე მოსუფიქრებულ მობარუნა, ოდნავ გაუღივდა და ძლიერ გასავიწოდა წაიჩურჩულა, „პაპა“.

ჯ უ რ ხ ა . უცნაურია!

მ ა მ ა ნ ა . ამ სიმღერას მაშინ, არ მახსოვს ვინ — „ცისიას ღიმილი“ უწოდა.

ჯ უ რ ხ ა . კარგია.

მ ა მ ა ნ ა . როცა ცისია მომეზობინდა, პაპა ამღერა, ფირზე ჩასწერა და დაკარძღვის დღეს, მისივე ხმით დაიტარეს.

ჯ უ რ ხ ა . კარგად მოუფიქრებიათ.

მ ა მ ა ნ ა . საწყალია ფარნა. სიკვდილის წინ როგორ ნატრობდა ცისიას. ერთადერთი შეილიშვილის გარდა არაგინ დარჩა და ისიც ვერ დაესწრო მის დასაფლავებას.

ჯ უ რ ხ ა . ცისიას აქ არ უცხოვრია?

მ ა მ ა ნ ა . იგი მეტწილად თბილისში, უშვილო დეიდასთან იზრდებოდა. სოფელში ზაფხულობით ჩამოდიოდა.

ჯ უ რ ხ ა . რატომ არ მახსოვს სწავლობს სადმე?

მ ა მ ა ნ ა . სწავლობს რა არა, სამხატვრო აკადემიას ამ-თავრებს.

ჯ უ რ ხ ა . დიდინებით ჩამოვიდა?

მ ა მ ა ნ ა . დიპლომზე აქ იბრძვებოდა.
 (ჯურხამ ერთი ნაწყვეტი კრინით შეასრულა).

მ ა მ ა ნ ა . (ავიწყდა). რამდენჯერ ვცადე მემღერა, ვერ შეგძელი. შენ ერთი მოსმენით როგორ?

ჯ უ რ ხ ა . რა ვიცი. თავისთავად.

მ ა მ ა ნ ა . (იგივე ნაწყვეტი სცადა, შეასრულა). მე კი ნამდვილად შენ ამამღერე, ჯურხა, რა კარგია! დღეიდან შენს ღილის მეც ამ სიმღერით აყვები. (უცებ დახვლვლიანდა). ქალაქში რომ მიდინარა?

ჯ უ რ ხ ა . მაშ, რა ვენა, არ ვისწავლობ?

მ ა მ ა ნ ა . დედას მარტო ტოვებ? მას უჭირს... აგერ თვითონაც, როგორ გაიფიქრებელი სახით მიდის... მე წავალ, სამუშაოზე დაგავიანე.

ჯ უ რ ხ ა. მეც დამიგვიანდა. (გადიან, ნათია და თედო ლაპარაკით შემოვიდნენ).

ნ ა თ ი ა. ამ ჩაზრებულ ზენა-ბარვის დროს კოლმეურნეები დამბების სამუშაოებზე თუ დავახანდეთ, ბაღვენახში აიღდა იმუშავებს?

თ ე დ ი. ხეისწყალი სოფლის ბარაკა და სინოყიერი თუ არის, მისი შიშვც ეგვონდეს, თორემ, თუ ერთი ადითა, ამ შენი კოლმეურნეობიდან ბევრი არაფერი დავრჩება.

ნ ა თ ი ა. ყვილაფერს თავისი დრო აქვს, თედო. ზამთარში არც მუშაობს და მიზნოვია და არც მასალა. ახლა უპირველესი სამუშაოები მიხედობაა შესასრულე-ბელი.

თ ე დ ი. დროა დამბების საფუძვლიანი მშენებლობისათვის მოვიცალოთ, ნათია. ერთხელ და სამუდამოდ ორავადით წყალდიდობის მუქარა... ხომ ხედავ. დროდართო ჩატარებულ სამუშაოებით არაფერი გამოვიდის! ტყაილია გაჯანინებთ მუშახელს და ამასო ყვერით მასალას წყალში.

ნ ა თ ი ა. შინ ისეთ პირობებში მაცნებ, ვედარაფერი გა-მიკითება, თედო.

თ ე დ ი. მი რა შუაში ვარ? სოფლის ბედი გაცენებს ძნო პირობებში.

ნ ა თ ი ა. მე მიჭირს.

თ ე დ ი. ვიცი დიდი სევე იქნებოდა, სოფლის გაძლოდა იოლი საქმე როდია!

ტ ა ტ ე. (სინძლით შემოვიდა). ნათია დეიდა. „სოფლ-ტეჩინაში“ მანქანის არც ერთი მთავარი ნაწილი არ აღმოჩნდა.

ნ ა თ ი ა. მაშ რა უნდა ვქნათ?

მ ა მ უ კ ა. (შემოვიდა). ხალხი უნდა მომავილო, ნათია. ახალედ უამინდობის გამო ვინახაში ვერ შევიდით. ახლა კიდევ სამუშაო ისე მოხალა, ჩენი ბრიგადა ვეღარ აძვის. არა და, დრო არ ითმეს.

მ ა თ ე. (შემოვიდა). ალატოვმა სამუშაო მიატკოვა. ამო-ღენა ფერმის მშენებლობას ერთი კაცი როგორ შევ-ძლებო.

(ქეთო და დათო შემოვიდნენ).

ქ ე თ ი. რაინიგზის სადგურიდან დარეკეს, დეიდა ნათია. სასუქი დღესვე გაიტანეთ, თორემ ჯარიმა ერთიორად გადაგხდებათ.

ნ ა თ ი ა. როგორ მოვიქცე? არც ერთი ავტომანქანა წეს-რიგში არაა.

დ ა თ ი. მე რალას მიპირებ! დუქანი გადახდებოდა, აწ-ვიმს. ქარხნიდან კრამიტი მივითვალე, ცალკე გადა-გაწყობინე.

(ნათია გოგანებული ჩანს. ერთბაშად ნგრევის ძლიერ-ის ხმა მოიხსნა. ყველამ შემოთ მიხიხდა).

ტ ა ტ ე. აუ!.. აგურის ქარხანა!

მ ა მ უ კ ა. რა ერთბაშად დამწვავდა, ტეილი!

თ ე დ ი. ძეილი ნავებთან იყო და ვეღარ გაუძლო ამდენ ზეგავებით დატვირთვას.

მ ა მ უ კ ა. ასეთი დიდი ქარხანა მთელს რაიონში არ იყო!

ნ ა თ ი ა. (გაოგანებული). ეს რა მოვიკვიდა! ამდენ დამკვე-თებს რა სასუქი გავცეთ?.. ბევრმა წინასწარ გა-დამოგირიცხა ფული.

ტ ა ტ ე. ხალხი მივაშველოთ, სასწრაფოდ აღვადგინოთ, დეიდა ნათია.

ნ ა თ ი ა. მეტი, სადღა ხალხი! (სასოწარკვეთით ჩაიკადა თავი, უწუგოდ დამწვა ლოდზე. თედომ ნათიას მე-დიდური სახით შექვია, გასკილდა. ნათარჩენებიც თითო-თითოდ გაიკრიფნენ. მათე ქაჯზე ჩამოხდა).

მ ა თ ე. (ფრთხილად კვითხება). დაიღალე?

ნ ა თ ი ა. (თავაულებლივ). აღარ შემიძლია.

მ ა თ ე. ჯერ რა გააკეთე?

ნ ა თ ი ა. (შეაკარდა). შენ კიდევ ცეცხლზე ნავის ნუ მის-ხამ! (ანება, მათე დაინახა, უშალ მოლბა). მაპატიე, მათე პაპა.

მ ა თ ე. (გაუღიმა). ხედავ, არ გაპატიეს! დაცემული რომ დავინახე, ზურგი გაქციეს!

ნ ა თ ი ა. მართალი ხარ!

მ ა თ ე. შენ ახლა იმ ადამიანს გაგზარ, საქმე სანუგეშოდ რომ გახდებოდა.

ნ ა თ ი ა. მე მიშლს, როცა მიცოდებენ.

მ ა თ ე. არც ხალხს უყვარს, როცა წინამძღოლს ანუგე-შებენ... ნუგეში ეს ხომ იგივე მოწყობება!

ნ ა თ ი ა. ღმერთმა დამიფაროს მასეთი მოწყობისგან.

მ ა თ ე. ვინმე რითით თანასოფელი თუ წაიქვია, მიუშვე-ღენიან, წინათყენებ. წინამძღოლს კი არავინ მიხე-დავს, უბრალო წამორბიეებასაც არავინ აპატიებს! ასეთია სოფელი.

ნ ა თ ი ა. ვაი, რომ მართლაც ასე ყოფილა!

მ ა თ ე. შენ ახლა მკაცრი სინამდვილის წინაშე დგებარ!

ნ ა თ ი ა. ვიცი და გამოსაძინად ვერ მოიხიბე.

მ ა თ ე. როცა გულით იგრძნობ, სოფლის ბედი, თუ უბე-ღობა შენზეა დამოკიდებული, გამოსავალსაც იპოვი.

ნ ა თ ი ა. თვითონაც იცი, საქმეს უგულოდ არასოდეს მოვ-კიდებვარ.

მ ა თ ე. დიდი საქმე სხვა გულს მოითხოვს, შეილო. დიდი გულია საჭირო!

ნ ა თ ი ა. (იშლება თვალთ შეგება მათეს). იქნება მი-თხრა, მათე პაპა, ჩვენი სოფლის ტირ-ვარამს როგორ მოეკლება.

მ ა თ ე. რა ვიცი, მე აბა როგორ ვითხრა!.. (ყალბონი მოსწია, გაბოლდა და დუმბლის შედეგ გახანგრძობ). ერთხელ სოფელს მტერი შემოესია თურმე. ჩვენები ერთი ათთან აბა რას გააწყობდნენ და ავი, იმ ციხეში შეიკეტოლან. (მითითა). ურჯულთები გალანანს შე-მორჩებიან, იმ ვარაუდით, სურსათი შემოიღვეთ და დატყენებინათ. მართლაც, სიმაგრეში სახელდახე-ლად შეხილული სანოვავე ხიზნებს როდემდე ვყოფო-დათ? ბოლოს, ციხიდან ჩქამიც არ ისმოდა... ჰოდა, მტერს რომ ვეინა, ახლა კი ნამდვილად ჩვენს ხელთ არიან... დასე მათ გაოცებას!.. ჩვენები გალანის ქონგურებზე უცნური მორთულობითა და ნიღბებით გამოირდნენ და ყაენის ნიღბისან ისე უწამწურად აშანიდნენ, მტერს სარდალს აღშფოთებით წამოუ-ძახინა: თუიუ იშმას! ეს რა ხალხია, ამათ ვინ მოუ-რგავო!.. ალყა მოიხსნია და უკან მოუქუსლიათ... (წა-მირი დუმბლის მტრედგ). იმ ვერანებმა რა იცოდ-ნენ, ჩვენები მტერს დასანახად რომ ხარხარებდნენ, შიშილით დახოცილ თვანიან ცოლშვილის ვაგებზე უღლიოდ ეცემოდნენ!.. თუ გამოვირბო, რა ძალა ყო-ფილა, სულთმობრბათ სიკვდილზე რომ გამარჯვე-ბინა, მაშინ მიხვდები, კიდევ, სოფელი რას უშენებია! (ყალბონი გაბოლდა, ნელი ნამოჯებით წვიდა. ნათია ანთებული მწერა გააკოლა).

ნ ა თ ი ა. თითქოს ახლა დაიბადდო!.. მან რალაც სასიკე-თო მანიშნა!.. დიდი ამბავი გამოიხდა მოთიხრო!.. მერე, შეგლებ ამოქსნა იგი? (დაფიქრებული აჰყა ნილიკას. ერთვან შერქვან, ხროუს გახედა, სყენის სიღრმის მოყოლარა, ისმის ქალების სიცილ-კისკისი).

ქ ე თ ი. (გარედან). მანაა!

მ ა მ უ კ ა. (გარედან). მოვიდვარ.

(მანანამ შემოიბრინა, ქეთომ სიცილით შემოსიდა, უკან ეშხა შემოქვია).

მეხ. რას გარბინართ, გასაწყვეტლებო!
ქეთო. მამ ჯურხას შენთვის, მიყვარხართ, არ უთქვამს?
მანანა. არა, ჩვენი ამ სიმღერით, თავისთავად ახლერ-
დახლერ გრძნობა... მას შემდეგ მიხარია, თუ
დარდი მაწუხებს, ამას ვიმღერო და ჯურხას თუ მის-
წვდა ჩემი ხმა, ამ სიმღერითვე გაემშინებება.

ქეთო. რომ არ გაეცემინათ?
მანანა. რას ამბობ, ცუდად მაქვს ჩათქმული. (ბეჭობ-
ზე შევტავ. „ციხისა ღიბლი“ ამოიმღერა. შორიდან
ჯურხას იმეგ ნაწყვეტით გაეცემინა. მანანა კმაყოფი-
ლებით გაიხადრა). აჰა, ხომ ვთქვი!

მეხ. ბებია, მართლა ყვარებინარ! ჩემს ქალიშვილობაში
სულ ასეთ სიყვარულზე ვოცნებობდი, მაგრამ ვინ მა-
ღირსა!.. ის კი არა, ერთ მზათ საღამოს, ახლად
დანიშნულს სიძე ბატონი კირილე რომ მესტუმრა,
ჩემთან საუბარში საქმე ჩამოვიძინა.

ქეთო. ასეთი უყურადღებობა საქმეროს როგორ აბატე-
დებდა ემსა!

მეხ. პირაქეთ შემომედავა, შენმა ემსმა დამართო და
დამაბინაო! (იციხიან).

მანანა. მე კი მგონია, ტრფიალის ემში უფრო აფხიზ-
ლებს აღმინანს!

მეხ. გამოსცადე ხომ?! (ისევ იციხიან). მთლად მისი
ბოლოც კი არ ყოფილა. მამინ დაბალი წნევა ქონია
თურმე კირილეს!

მმ. (გარედან). მანანა!

მანანა. წავედი, შეძახინა!

მეხ. ჩემი სიყვდილი, მეც რა უსაქმურივით შეფრჩი
თქმინათ, ბებია! (გაღიან, ლაპარაკით შემოდინან თე-
ლო და გიგო).

თედო. ეგ დიდკაცი ამ ბოლო დროს ხრიოკის მხარეს
ისე გაოგნებული დახეტებდა, ეტყობა, ჭკუსზე ვერ
არის.

გიგო. ჯერ სად ხარ, ცოტაც დაიცა!

თედო. სულ დაიხანა ეგ უბედური და მგონი მალე აუ-
ცვებთ წებს.

გიგო. როგორ?

თედო. წათხას მდინარის სანაპიროების გამაგრების მიმ-
დინარე სამუშაოებზე კი, იმთავითვე წყალში ჩაყრილ
შრომად მიაჩნდა. ახლა, ისედაც თავგადასხვეულს დამ-
ბების მშენებლობის წამოწყება ისეთი დიდი მასშტა-
ბით მოეთხოვე, გაგიცადა ქალი.

გიგო. დამბებისაო!

თედო. დამბების დიდი მასშტაბით მშენებლობა დიდალ
სასხერტას და მუშახელს მოითხოვს. თანაც ეს სოფ-
ლის საკრებოროტო საკითხია. ნათიას უყურადღებო
აქეთენ თუ მივიქციეთ, მოსავალს ვერ მიიღებს, ვე-
რაფერს გაანაწილებს და სოფელსაც ბეჭ არ უნდა.

გიგო. ბებოს, ეს რა კარგად მოგიფიქრებია.

თედო. აი, სად უნდა ვუყულოთ. (ფერდობს მიეფარნენ,
ლაპარაკით შემოდინან ნათია და მანანა).

ნათია. მიწა საკმარი არ გავგანიაო, წუნდა ფარნა. ჩე-
ვი ვნების ფართობები ხუთიოდე ჰექტარს ძლიერ
შეადგინს, მაგრამ ლეინოს ხვანჭკარასა და ქინძმარა-
ულზე ბევრად უკეთესს ვაყენებთ. ეს ამ მზისგული
მიწის მადლია. ჩვენი სოფელი ყველაზე მაღალზეა
და შეიძლება „ზედაზე“ ამიტომ შეარქვეს, ხოლო
ჩვენი მიწით გალადებულ ვაზს „ზედაზეურაო“.

მანანა. მართლაც.

ნათია. ვიფიქრე, ხრიოკი გამებტება.

მანანა. ხრიოკი?!

ნათია. ჰო, ისიც მზისგულიაო, მაგრამ მათემ არ მირ-
ჩია. ნიაყის მხარეა და მიწა მწირი... მე ამ მიწი-

ნებამ მამწვე ჩამაფიქრა. იქნებ, ჩვენი სოფლამ ბუ-
ღიბალს მართლაც ხრიოკის პირქუში ზედაპირი ეუ-
რებოდეს?!

2.

ნათია კაბინეტში, გაშლილ ქაღალდებს დაჩერებია. თენდება.
შემოდის ჯურხა.

ჯურხა. აჰა ხარ?

ნათია. დედა მოგიკვდეს, როგორ მიტოვებული მყა-
ვხარ!

ჯურხა. შენ რაღაც გვიჩირს.

ნათია. შერე გამივებს კი?

ჯურხა. ასე რატომ შელაპარაკები, დედი?

ნათია. წასასვლელად რომ მოემზადე?

ჯურხა. ეს შენი სურვილიც იყო, უმაღლეს სასწავლე-
ბელში შეგსულიყავი.

ნათია. იყო, მაგრამ წელს არ ხერხდება.

ჯურხა. ისედაც რამდენი წელი გამივებს.

ნათია. ეს ერთი წელი ჩემთვის დამოქ... რომელ დედას
არ უნდა შევილო უმაღლეს სასწავლებელში ჰყავდეს;
მაგრამ რა ქენა!.. სოფელი მერღო... მე კიდევ ფარ-
ნას დროინდელს ერთი გოჯითაც ვერ გავცდი... დე-
დაშენი ორცეცხლშუაა, ბიჭო! ჩემი მართო დატოვება
ახლა შეუძლებელია. (გარედან ლაპარაკი მოისმა.
გაიხედა). ახლა თათბირი მაქვს. შენ წადი. არ მინდა
თქვან, შეილი აქ იმედად უხისო. (ჯურხა გაღის. შე-
მოღიან: თედო, გიგო, მათე და სხვები). დასხედით.
აი, რაგონ დავიძახეთ, მუხომბედი. (გაუბედავად
ჩვენ ძნელი სამუშაოები მოგველის... კაბინეტებიდან
გულხეკაცის საქმესა არ მოვედით. (შეჩერდა). კაბი-
ნეტები გვაცდენს... ჩვენი ამოდენა ოთახებს ვაც-
დნით. სოფელს კიდევ სკოლის შენობა უჭირს.

მათე. გაიხარე, შეილო!

გიგო. მათეს იამა.

თედო. მათე რას კარგავს.

ნათია. მაგალითად, მე ამოდენა ოთახი მაქვს თავისი
მოსაცდელით. ეს ორი ოთახია.

თედო. შერე ორ ოთახში მოთავსდება რვაწლიანი სყო-
ლა?

ნათია. ორი დიდი ოთახი კიდევ გიგოს ბუღალტერიას
უკავია.

გიგო. ეს ნამდვილი აღმოჩნდა.

თედო. ჩემი კაბინეტი ხომ არ დაგავწყვდა?
ნათია. სათვალავშია... სათვალავშია პარტიული ორგა-
ნიზაციის მდივნის კაბინეტიც და ამ შენობის ყველა
ოთახი.

თედო. შერე ჩვენ რას გვიპირებ?

ნათია. (თავის კაბინეტზე). ავირ ამოდენა ოთახი.

თედო. ყველა ამ ერთ ოთახში?
ნათია. რა გავივირდა!

გიგო. შენც აქ იქნები?

ნათია. რა თქმა უნდა.

თედო. ეს ხომ კოლმეურნეობის საქმიანობის შეზღუდვაა.
ნათია. წამხდარ საქმეს კაბინეტი ჯდომით ვერ შეე-
ღიან.

გიგო. სანაგაროშობების გამაგრებულ ხმაურში ხელი შე-
გეგმობა, ვერ იმუშავებ, ნათია.

ნათია. შე თუ ავიტან საანგარიშობების კოტეჯის ჩხა-
კუნს, მენ რა გავწუხებს?

თედო. მაინც არ მესმის, ერთ ოთახში როგორ უნდა მოე-
თავსდეთ ყველა.

ნათია. ამოდენა დარბაზში რვა მაგიდა ვერ დაიდგმება?
თედო. რვა კარადას რაღას უშვები?

ნათია. ამდენივე კარადა შეიძლება არც იყოს საჭირო... მაკალითად ამ წიგნის კარადას თავისი წიგნებით ბიბლიოთეკას გადავცემ.

თედო. პროგრესულად აზროვნებ, ნათია!

გიგო. (დამყნავეი ტონით დასძინა). პრაქტიკოსი შექნილობა.

თედო. ნუ გეწყინება და შეიძლება იმდენიც არ გესმოდეს, რომ ვე კარადა საჭიროა აქ იდგეს.

ნათია. მეც ვიცი, რომ მეცნიერი არა ვარ და კაბინეტში წიგნების საკითხავად ვერ მოვიცლო.

თედო. მაგრამ კარადა წიგნებით კაბინეტში მაინც უნდა იდგეს, წესია.

ნათია. რას უბახი წყის? (წამოდგა, კარადა გამოაღო, ომბრდებული წიგნი გამოიღო). ეს არის წყის? ენ კითხბულია ამ წიგნებს. (თედოს). შენ, გიგო თუ მისი მონაგარიშვებ?

გიგო. გიგოს და მის მონაგარიშვებს მოვეყმი... ჩვენ ჩვენიც გვეყოფა.

ნათია. რატომ წაახდინეთ ხალხს ქონება!.. ეს ხომ ჩვენი ნაყოლარით არის შექმნილი?

გიგო. ეს წიგნებით, რაც თავი მახსოვს, ასე აწყვიტა კარადაში და შენ რა... ახალი რეგულიცა გინდა მოახდინო?

ნათია. აი პასუხი!

თედო. რა, არ მოგეწონა?

ნათია. (გიგოს). ეს წიგნები დღესვე გადავიცი ბიბლიოთეკას თავისი კარადით.

გიგო. ასე ზეპირად?

ნათია. დაგიწერ. (წამოდგა). აი თითხი... აირჩიეთ, ვის სად გასუთ მოთავსდეთ. (გავიდა, გაყვან სხვებიც).

გიგო. ხედავ, რა გვიყო?

თედო. მაშა კი აღარ მოველოდი!.. ამდენ ხანს ამაოდ არ დუმიდა თურმე.

გიგო. შორიდან დაიწყო.

თედო. ნამდვილად. ეს ნაბიჯი მას ტყუილ-უბრალოდ არ გადაუდგამს. ეტყობა რაღაცას აპირებს.

გიგო. ეტყე შენი უნიათო ნათია.

თედო. მართალი ხარ. მის წინააღმდეგ ბრძოლა არც ისე ადვილი იქნება, ჩვენ რომ გვეგონა. საჭიროა რაღაც მოეფიქროთ.

გიგო. ემ თუ თავემდომარედ დარჩა, სოფელში აღარც გვედგობომა.

3.

პირველი სურათის დეკორაცია, მანანამ სიცილით შემოირბინა.

მანანა. (გაძახა). გამოიპიჯე, რა მოგდის, გოგო!

ცისია. (შემოვიდა). ისე დახტიხარ, ვინ დაგეწედა.

მანანა. რამდენი ვიცი, ნეტა საწყენი არაფერი შემიხდეს!

(ბულბულის გალობა მოისმა).

ცისია. რა ჯადოსნური ხმა!

მანანა. ეს ხომ ბულბულია!

ცისია. ვიცი.

მანანა. აბა, პირველად ენახე, პირველად ვისმინო!

ცისია. პო, თითქმის აჭაური ვარ და ჩემი სოფლის ეს სილამაზე ჯერ არ მინახავს!

მანანა. ხომ დახატავ?

ცისია. მე ამისთვის დიდი ხანია ვეშადავები.

მანანა. ჩვენც ხომ დაგეხატავ?... თუმცა დღესაც ტყეულა გატარე. მაგრამ ისეთ ბრიგადაში მიწყავარ ახ-

ლა, უკმაყოფილო არ დამჩრები... ბრიგადირიც მშვენიერია.

ცისია. იმ ბრიგადირს ხშირად ახსენებ და როცა კი ახსენებ, თვალები უტყულოდ გიბრწყინებს.

მანანა. აბა რა დავიგელო... მისი სახელი მართლაც უჩვეულოდ მაღელვებს... წავიდეთ, გზაში გიაბობ... მენი ბრიგადა ამ გორაკს იქით მუშაობს. (ქეთო შემოვიდა).

ქეთო. მანანა, ნათია დედა დაგეძებს. შენს ბრიგადაში სტუმრები მიყავს.

მანანა. საიდან არიან?

ქეთო. უცხოელები არიანო, გასაწყვეტლები.

მანანა. რას ერჩი, ქალო?

ქეთო. მგათ გულსთვის ისე დავეცი, ძლივს დაგვივარ.

მანანა. ნათია დედა სად არის ახლა?

ქეთო. შენთან რაც გამოგზავნა, კარგა ხანი გავიდა და რა ვიცი, სად იქნება ახლა. (წავიდა).

მანანა. წაივდი. წამოხვალ, ცისი?

ცისია. შენ წაივალ.

მანანა. მარტო როგორ წახვალ?

ცისია. რეგ იმავ გზით, როგორც მოვედი.

მანანა. ტყეში ბევრი ბილიცია. თუ აგვრია...

ცისია. არ დავინებე... სოფელი შორს არ უნდა იყოს.

მანანა. მის წინ ამ გზას დაადექ, უფრო მოკლეა. (მანანა წავიდა. ცისია ბილიც გაყვავა. ბულბულის გალობა მოისმა).

ცისია. (თავისთვის). რა მშვენიერია! (შედა. უსმენს. ბულბულს სტვენითვე გამოაჯავრა. მოპირდაპირე მხრიდან მომავალი ჯურხა ლოდს იქით შეერდა).

ჯურხა. (თავისთვის). არა, ჭხსხა ხმა. (ლოდს შეუმჩვევლად გამოსცდა). ქალი ყოფილა! იქნებ ცისია არის! (მოფარა, „ცისიას ღმილილს“ ერთი ნაწყვეტი დაუსტვინა).

ცისია. (შეერთა, მორთოლვარე ხმით). ვინ ხარ გამოცლი, მეშინია?

ჯურხა. (ნელი ნაბიჯებით მიუახლოვდა). ცისია?

ცისია. თქვენ, ვინ ხართ?

ჯურხა. მე ჯურხას ვეძახიან.

ცისია. ჯურხას?... მე საიდან მიცნობ?

ჯურხა. ფანაა პაპას საწოლთან სურათი ენახე თქვენი.

ცისია. ეს სიმღერა საიდან იცი?

ჯურხა. ერთხელ, გვიან ღამით, პიანინოზე უკრავდა გიდაც... მთელი სოფელი განაბული უსმენდა... მაშინ თქვენს, ამ ხმით ცისია თავის პაპას დასტირისო.

ცისია. რა კეთილი ჩანხართ და როგორ შემამინეთ.

ჯურხა. მე კიდევ... უცხო ქალი ტყეში მარტოდ რომ დაგინახეთ, მოჩვენება მეგონეთ.

ცისია. (ღიმილით). თქვენც უსმინდით?

ჯურხა. გამიკვირდა, აქ როგორ მოხვდით!

ცისია. თქვენ დაგეძებდით.

ჯურხა. (გაკვირვებით). შე დაგეძებდით?

ცისია. პო, მანანა და მე... შინ დაბრუნება მარტოს მომიხდა და გზა ამერიდა.

ჯურხა. გზას მე გიჩვენებთ. (წავიდნენ. ფერდობს იქითა მხრიდან მომავალ ქეთოს წინ ეშა შემოხვდა).

ქეთო. მანანა სად არის, ქალო?

ქეთო. მანანა არ სცალია.

ქეთო. არ სცალია და მრანდებოდეს. გახედე ჯურხა ვის მიყვება.

ქეთო. ცისია?!

ქეთო. ახლანდელი მამაკაცებისაგან სიმღერით თქმული სიყვარული კი არა, ნატარუსით დამოწმებული ქორწინება არაა დასაჯერი.

ქეთო. ჯუხხა ცუდი ვაეი არ უნდა იყოს.
 ეშხა. ნათიას ჯიში კარგი საიდან უნდა იყოს!
 ტატე. (შემოვიდა). ეშხა, გოგოებს რომ ადევნებინარ, ვითომ შენც სამუშაოდან მოდიხარ, გოგო, არა?!

ეშხა. ახლა გოგოც ვარ?
 ტატე. როგორ ვინდება გაწმენა, პირდაპირ პუდრის კოლოფზე დასასტი ქალი ხარ.

ეშხა. შენთან ლაპარაკს რომ გკადრულებ, პუდრის კოლოფზე კი არა, მალე გოდორზე დასასტი შევიქნები.
 ტატე. ევექ იქნება, ნათია დეიდა შენთვის ისეთ გოდორს ამსადებს, ეშხა! (წავიდა).

ეშხა. ეშხამ გიტირა შენ და ნათია ორივე. (გარედან ისმის ახალგაზრდა გოგოების სიცილე-კისკისი).

ეშხა. ავერ მანანაც!
 ქეთო. ოგი მეგობრებს გამოეყო, ჩვენსკენ გამოიბნის.
 გარედა. მანანა!

— პაუ, საით გარბინარ!
 — ტყუილი ვაძიხი, ვერ გაგონებ!
 (მანანა შემოირბინა, ჯურხას სიმღერით გასძახა. პასუხი ვერ მიიღო, სიმღერით სამჯერ მოინაცვლა ადგილი, არსაიდან ხმა. ბოლოს მთელი არსებით ამღერდა. შორიდან ერთბაშად ჰიანრივე შესრულებული „ციხიას ლიმლი“ მოისმა).

მანანა. (შეერთა, თავისთვის). ეს რა ხმაა! ვინ ჩამიჭრა დათქმული ნიშანი? ნუთუ შენ, ცისი? მერე ეს რას ნიშნავს? (გარეთ გაიჭრა).

ქეთო. რა მოუვიდა!
 ეშხა. მე მიკითხები? უპ, კაცები გაწყვიტა გამჩენმა... დავუვიწყრეთ, ადღევივლია, თავს არაფერი აუტებსო! (მანანა დადევნებენ. თედო და გიგო ლაპარაკით შემოვიდნენ).

გიგო. რაც უფრო ვუფიქრებდი, ბოლმა უფრო არ მასვენებს... ეს როგორ გამოგყარა ამ დედაცაცმა კაბინეტთან!

თედო. ისე სიმართლე მის მხარეზეა. მან სკოლის შენობის სივიწროვე მომიხეზა, ჩვენი კაბინეტები დაუთმო და სოფელი მომიმადლიერა. ნამდვილად კი გამგებობაში ბუნავი მოგვიმალა. ძირი შეგვირყია.

გიგო. რა გქვია, დავდგეთ და ველოდით, ვიდრე სამუშაოდანაც არ გავყვარის?

თედო. მანამდე არაფერი ჭამოს.
 გიგო. ვერაფერი მოიფიქრე?

თედო. დედამაც ვუფიქრობ და დამბების მშენებლობაზე უფრო საფუძვლიანი მიზეზი ვერ მიპოვნია... ამას კი ვერკე უსწევს... ესაა მისი ყველაზე უფრო სუსტი ადგილი. სოფლისათვის, მოგესხნება, ეს გადადებები ის საკეა და ხალხი მხარს დაგვიჭერს. მაგრამ მასალა და მუშახელი იმ ოდენობით, მე რომ მიწოდოდა, ჯურჯურობით ვერა და ვერ დატეხუე.

გიგო. ავერ თვითონაც, ხედავ, ხროტივე დასეტეტება. ნეტა რას აპირებს, რას ფიქრობს ამდენს?

თედო. დათოს გაგუართო. ამ ბოლიან გულზე თითო შეეცავთ.

გიგო. ეს კი ურიგო არ იქნება. (გავიდნენ. გარედან ხმაური მოისმა).
 — ცოცხალი ხარ, ბიჭო?
 — ვადარჩა!
 — ფართილად ატარეთ.

ნათია. (შემოვიდა). რა ამბავია?
 მამუკა. (ფერდობს უკანა მხრიდან გადმოვიდა). სისო მეტონის ფიცრებს აცლიდა. ერთი ყურე ფეხქვეშ ჩაქედა და წვიგი მოიტყნა.

ნათია. (გასძახა). ტატე, გალმა გაიქე, და ჩემი მანქანა სასწრაფოდ გამოიყვანე.
 ტატე. (გარედან). ახლავე, ნათია დეიდა.
 ნათია. მეტონი რამ ჩააქცია?
 მამუკა. მთელი ის მხარე უვარგისი ცემენტითაა ნაგები!
 ნათია. უვარგისი რას ეძიხი?!

მამუკა. ძალა რომ გამოეღვია და არ დაიჭერს.
 ნათია. ძალაგამოიღულ ცემენტს მშენებლობაზე რად ხმარობთ?

მამუკა. რა ვიცი... ძალა აქ გამოიღვია, თორემ თედოს სახლის კედლებს ისე იჭერს, ზარბაზნიც ვერ დააფრეხებს.

ნათია. სად არის ახლა თედო?
 მამუკა. რა ვიცი... დღითი ერთი კი დაგებდა და მერე უკარ გვინახავს. (მანქანის ხმა სულ ახლოს შეწყდა).
 ნათია. აბა, ფრთხილად აიყვანეთ, ბიჭებო!

4.

საკოლმურნეო დუქანი. ერთ მხარეს პატარა ფიცრულის კაბინა. მაკვანთან მხდარ, შუარხოზნულ თეოსა და გოგონათა მავაგებავაზეული დათო დგას. რომელიღაც სიმღერა დაასრულეს ახლახან.

გიგო. იფ, მართლაც კარგად გამოვივიდა.
 დათო. მოილოხნითო, თქვენს ჭირიმე. განა მერორედაც მოვალე ამ ქვეყანაზე.

გიგო. დარდიან გულზე ზოგჯერ ლხინიც კარგად გამოვვლის.

თედო. ენახათო. ხვალ როგორ მიილხენ. დილით, ნათიას თათბირი აქვს.

დათო. არ მოგწყინდეთ ამ დედაცაცზე ლაპარაკი? თედო. მოდამი ახლა ეს დედაცაცია.

დათო. ხვალ სხვა იქნება, მაგისთვის ხასიათს რად იფუჭებთ.

გიგო. შენც მოგწედე.
 დათო. რაც წაილის, დაიკვებო.

თედო. (გაეღიმა). ჯერ ახალგაზრდა ხარ, დათო.
 დათო. შეიფი გრძელდება... თითვე შეესვთ, ამ ჭიქით, მოდი ჩვენს ქვეყანას გაუმარჯოს. პატარას, კობტას, შემეღულს... ძია გიგო, თედოს შეუძვე ქოქა.

გიგო. (ბოთლები მოსინჯა). დღინო აღარ გვქონია, ბიჭო.
 დათო. ამ წუთში. (დახვში გავიდა).

გიგო. (კაბინაზე დამწეული ფარდა გადასწია). პურიც მოაყოლე, დათო! (ნათია შემოვიდა, ვიგომ უმაღვე მოაშვა ფარდა).

თედო. რა მოვიდა?!

გიგო. ნათია შემოვიდა.
 თედო. დაგინახა?

გიგო. თვალები მგელივით დაქაჩა... დადუძახათო.
 თედო. რას ამბობ, სუფრაზე კი მოვა არასტუთო.

გიგო. ჩვენ მაინც ვთხოვთ.
 თედო. თავს გაიწელებო.

გიგო. მერე რა მოხდა. (წამოდგა).
 ნათია. ქიფობთ, დათო?

დათო. (პური დაჭრა, აიხედა). ნათია დეიდა!
 ნათია. ამოდენა გაყვაცო დაბოლო რომ დგახარ და პურს ანამცეცებ, მენახები, ბიჭო!

დათო. (დაიბნა). აქ კარგად ვარ, ნათია დეიდა.
 ნათია. იქ, ვაჯაკური საქმე უფრო მოვიხდებო... შენს მხარბეჭებს, მონსა და ლაზათს აქაურობა არ შეგინს, დათო.

გიგო. დათოსაც მოსლო. (კაბინიდან გამოვიდა, ნათიას

მიუხატოვდა). მე და თეოდ სამუშაოდან დადლილ-
ბი მოვიდოვით. დათოსთან პურის ჭამა მოვიგინა და
შემოვიარეთ.

ნათია. შეგერვით.
გიგო. სამივენი ვთხოვთ, თუ შეიძლება სუფრა დაგვი-
ლოცო.

ნათია. (წამიერი ღუმლის შემდეგ). რატომაც არა.
გიგო. (კაბინაში შეუძღვა). მობრძანდი.
თედო. (წამოდგა). აგერ, აქ დაბრძანდი.

ნათია. დასაჯდომად სად მცალია. —
დათო. (ბოთლებით ღვინო შემოიტანა). ნათია პატარა
ჭიჭა დაუღვა. ნათია დედა, შენ ეს პატარა ჭიჭა.

გიგო. (ჭიჭა აუვსო). დაილოცე, ნათია.
ნათია. (ჩაის ჭიჭაზე მიუთითა). ეს შემივსეთ.

გიგო. აი ვერ... მადლიანი დედაცაი ხარ! (საყვ ჩაის
ჭიჭა მიწროდა).

ნათია. ჩვენი წინაპრები მტერს რომ დაამარცხებდნენ,
ლხინს იხილდნენ თურმე, გამარჯვებას ზეიმობდნენ-
ნო!.. ახლაც ასეა... მაგრამ მტერი მარტო თოვლი შინ
მომხდურდინს ხომ არ გეჩინათ?! ყოველი დაუმთავრე-
ბული, ან გადაღებული საქმე მტერია ჩვენი... შუბი
ოფლით მოწვეულ ჭირნახულს რომ ხედავ, გინახარა.
შენით სიკვებს რომ არაფერი უშავდება და პირიქით,
შენი სიკვით ყველა მადლიერია, გამღერება კიდევ
და წუთისოფლის მადლიც ამას ჭიჭია. თქვენ პურის
ჭამას თუ ეს მადლი ახლავს, გაგიძარჯოთ! (ჭიჭა და-
ცალა. ყველა სახტად დარჩა, ერთმანეთს გაკვირვ-
ებით გადხედეს). ჰო, მართლა, იმ ბიჭისა რა იცით,
როგორაა?

თედო. რომლის?
ნათია. აი, სოსოსი... დღეს დამა ფეხქვეშ რომ ჩაქვცა
და ქვეშ მიიყვლია.

თედო. დამა ჩაქვცა?!

5.

პირველი სურათის დეკორაცია. ერთგან თედო და გიგო
სხედან.

გიგო. (გარეთ იხედება). ნათია ისევ ხრიოკზე დაეხ-
ტება.

თედო. ვე დედაცაი შინ როდის შედის, ვერ გამოვიას!
(მათე, მამუკა და ტატე შემოვიდნენ).

ტატე. (გიგოსკენ ნაბიჯი წარსდგა, მიამერდა). აუ!
გიგო. რას დამძახი, შე უპატრონო!

ტიტე. უნამ შემოვთვალა, ცოლს თუ გაყვრები ახლა-
ვე, დაუფიქრებლად, გამოვყვებით.

გიგო. აქედან დამყარე, შენ კრეჭია, შენ.
(ნათია და მანანა შემოვიდნენ. ჯურხა უკან მხრი-
ნად გადმოვიდა ფერდობზე).

ნათია. კარგია ჯრთად მოვიყვითათ თავი.
ტიტე. შუადღის შესვენება კოლექტიურად ვისურვეთ.

თედო. გავიგე, ორმოცდაათი ჰექტარი ყვინის გატეხის
გეგმა მოვიდაო.

მამუკა. ოო! ეს სახუმარო საქმე როდია!
გიგო. მერე ვინ გეხუმრებდა.

მათე. გავიჭირებდა.

თედო. გასაჭირს გავუძლებდიო, შესაძლებელი რომ
იყოს. მიგზში ისე ვართ ჩაჭედლიო, ორმოცდაათი
მტკაველი ყვინის გამოძებნაც კი საეჭვოა.

მათე. შენ რას იტყობ, ნათია?
ნათია. ორმოცდაათი არა, მაგრამ ასი ჰექტარი კი ნამ-
დვილად უნდა გაეტეხოთ.

მამუკა. რა თქვი, ნათია?

გიგო. აღარაფერი მესმის.
თედო. ეს ნამდვილად სიცივეა.

მათე. მერე სად ვეძიეთ ამოდენა ყვინი?
ნათია. საქებარი რაა, როცა ამოდენა ხრიოკი ზედ სო-
ფელს ძვვრის.

გიგო. აბა, ესეც ახალი! (ხმაური).
თედო. მეც მათქმევინეთ.

გიგო. თედოს მოუყვინეთ, ამხანაგებო!
თედო. ხალხნო, მე როგორც ვატყობ, ნათია რაღაც ოე-
ნებას გაუტაცნია. გაუგია, აქო და ყვინის ათვისება

მოდამიაო და არც აცევა, არც აცხელა — ჩვენი სოფ-
ლის თავისებურების გაუთვალისწინებლად, სახსრე-
ბის, მუშახელისა და სხვა საშუალებების შეუსწავლე-
ლად, ხრიოკის ჯოჯოხეთური საშუაოები გამოიგო-
ნა... ხრიოკის დამუშავება შესაძლებელი რომ ყოფი-
ლიყო, ჩვენს მამა-პაპებს ვინ დაასწრებდა!.. კაცი შეი-
ძლება შეცდეს, მაგრამ შენი გეგმა შეცდომა კი არაა,
სოფლის უფუდურებაა და იცოვად, რაც ამათ დაყო-
როლ ხელგას შეუქმნიათ, მისი განადგურების ნებას
არ მოცემენ!
— მართალია!
— სწორია!
(ახმაურდნენ).

გიგო. დააყავით, ხალხნო!
თედო. ჩვენ ბევრი ვივაგალახი გადავიტანეთ, გვეყო.

— მართალი ხარ, თედი!
— სწორია!
— მართალია!

(არ ცხრება ხმაური).

ნათია. (მათეს ნელი ნაბიჯებით მიუახლოვდა). მათე
პაპა, შენც თქვი, მართალიაო?

მათე. ჰო, ვთქვი.
ნათია. მერე, ასე გჯერა?

მათე. აბა სიმართლეს, საით წაუხვალ?
ნათია. გახსოვს, რომ გკითხე, სოფელი რას უშენებია-
მეთქი?

მათე. მახსოვს.
ნათია. შენ მამინ ჩვენი მამა-პაპათა გმირული მაგალი-
თი გამოცანად მიიხატო.

მათე. იმ მაგალითს, აქ რა ხელი აქვს?
ნათია. იმ მაგალითით შენ მანიშნებდი: დამიანს რა
შავი დღეც არ უნდა ედგას, თუ მიინდომა თის
დალაღწვებო!

მათე. (ფიქრის შემდეგ). ჰო, მართალია!
ნათია. ჩვენს სოფელსაც უჭირს... სახნავ-სათესი არ
გვყოფნის. ჩვენს სოფელსაც კიდევ ისეთი მხნეობა
მართებს, როგორც იმ ჩვენმა მამა-პაპებმა გამოი-
ჩინეს... სხვა გზა არაა... წინაპართა მაგალითი თუ
საკუთხნად გვაქვს, რატომ არ გინდათ შთამომავლო-
ბამ ჩვენც კარგად მოვიხსენიო!

თედო. ხრიოკის ათვისებით გინდა შთამომავლობამ ტკი-
ლად მოვიხსენიო? მათი ვის გაბარევენ ხომ ხე-
დავ, მაგ შენი წამოწყებისათვის თვითონ შენს მრჩევლს
მათესაც კი აღარ სჯერა!

(ისევ ხმაური).

ნათია. ზედსურა ხვანჭკარასა და ქინძმარულზე გა-
ცილებით უკეთესიაო, ამბობენ მცოდნენი... ამ ღვინოს
ჩვენი მაგალითი მიწა იძლევა მსოფლიო, მაგრამ მე-
ტად ტუნწად, და ისიც ასეთ მცირე ნაკვეთზე... რა-
ტომ არ გინდათ, მიწა გამოვუქმებნით, მოვაბრავ-
ლოთ ეს ძვირფასი ვაჭი?... ტურისტული მოგზაურო-
ბა ახლა ყველასათვის ხელმისაწვდომია. ხომ შეიძ-

ლება, რომელიმე ჩვენგანი ამერიკაში, ინგლისში ან სხვა სახელმწიფოში მოხვდება? იქაურ რესტორანში ჩვენი სოფლის დენარა, ჩვენი მოწვეული ზედაზურა რომ ნახთო, არ გაიხარებთ?!

ტ ა ტ ე. დიდა ნათია მართალია!

მ ა თ ი ა. ან რამდენიმე წლის წინ ფარნამ გულისტკივილით მოთხრა: იქნებ, ხრიოკის პირქვესი ზედაპირი გადაფარვია ჩვენი სოფლის ბედ-ილაპოსი!

მ ა თ ე. ეს შენ მოთხრა, მაგრამ არ უფრეი.

მ ა თ ი ა. მე კი ამ მინიშნებამ დამაფიქრა... თვის არ შეგაწყნობ, ზედაზურას ნაკვეთით, მარტომ, ურუმრად რის ვაიგვალახით ვავთხარე ვეება ორმო, როგორ ამოვაცქე იგი ხრიოკიდან ტომრით მოზიდული მიწით... მასზე სამი ძირი ნერგი დავარგე. მესუთელ წელს სამივემ ნიშანი მომცა. ახალი ნერგის ყურძნის გემოსა და ფერს ზედაზურასაგან ვერაფრით გაარჩევილი. მე ეს ძანანას ვუამბე.

მ ა ნ ა ნ ა. მართალია, დიდა ნათია.
(ველავ ხმავრი).

თ ე ლ თ. ეგ თუ აშკარა ტყუილი არაა, ამოდენა სოფელში მანანაზე უფრო გამოცდილი ვერავინ ნახე?.. არ დაიჯერო, ხალხნი, მანანა ცრუ მოწვევა!

მ ა ნ ა ნ ა. (წამოიჭრა). როგორ გეპარება, ძია თელო!

თ ე ლ თ. ბოლოში, მანანა... შენი ბრალი კი არ არის, შეილო, არ ეწოწმები და საქმეს ჩავიშლის, რძლად არ წაიცივანს.

მ ა ნ ა ნ ა. (შაკარად). ძია თელო! (ატირდა, დაჯდა).

მ ა თ ე. გრცხვენოდეს, თელო!

თ ე ლ თ. მე რატომ? მას რცხვენოდეს, ვინც აშკარა ხიფათის უმზადებს სოფელში.
(ველა შეიმუშნა, ნათია არ დაიბნა).

მ ა თ ი ა. მაშინ ამ ხიფათის პირველი ჩემი შეილი შეებმება.
(მანანა შეერთა, ყველამ ჯურხასკენ მიხვდა).

ჯ უ რ ხ ა. (წამოდა, თეთის მწერალად შეხვდა). სიცოცხლეს არ დავიშურებ, ოღონდ კი სოფელს გამოვადგე.
(გავიდა).

მ ა ნ ა ნ ა. მექ!

ტ ა ტ ე. შექ!
(ნათია გავიდა. უკან მიჰყვები: მამუკა, მანანა, ტატე).

მ ა თ ე. იქნებ მე ვცდებოდეთ!.. ნეტა კი ასე იყოს! (გავიდა).

გ ი გ თ. მაგრად მოვიდა საქმეს ხელი.

თ ე ლ თ. ხალხი ყრუდ რომ ახმავრდა, ხომ არ გგონია, ნათიას გეგმა მოიწონეს!.. ჩვენს სოფელს კარგად ვიხსენებ... ისინი ახლა „პოსას“ და „არასას“ შორის დგანან და სულ მიკრე მიზენია საჭირო ნათიას რომ მიემზრონ, ან განუხე გაუდგინენ... ხვალ ან ზვე, ხრიოკს მანქანები თუ მიუსია, იქაურობა სახეს იცვლის და ხალხს მეტეც არ უნდა... ეს რომ არ მოხდეს, რაღაც უნდა ვიღონოთ.

გ ი გ თ. მაგალითად, რა?

თ ე ლ თ. საქმეც ეგაა, რა... ამ დილით, ხრიოკის მოსასწორებლად გამოწერილი მანქანების ქირას გადაგარეცხვინებს...

გ ი გ თ. (რამდენიმეჯერ დააყვინძა). ეს ოხერი გრიპი საიდან შეგეყარა!

თ ე ლ თ. (აღტაკებით). ჩინებულა, გიგოვ, ჩინებულა!

გ ი გ თ. რა ჩინებულა, გრიპი?!

თ ე ლ თ. ეს გრიპი კი არა, პირდაპირ მირონია, ჩვენი მხსნელი. საკმარისია ერთი კვირა იყვე... უფროდ გადარეცხვები არ გაკეთდება. მამასადამე, მანქანებ-

საც ველარ დავეიარებთ... ნათია კიდევ მაღლა უსაგმოდ არ გაჩერებს, ხრიოკს წერაგვეპოთა და ბარნიშებით მივუგეს... ლოვე წერაქვის ცემით ფერდები რომ ჩაეღლევაბათ... გესმის რას ვამბობ! (წამოიკრე დაღმობის შემდეგ). მაგრამ ანით ვითომ გამოგვიკრა რამე?!

გ ი გ თ. რა ვიცი... კარგად ჩაუვკვარდეთ. (ქეთო შემოვიდა).

ქ ე თ თ. დიდა ნათია სად არის?

გ ი გ თ. დიდა ნათიას აღიუტანტი როდის ვიყავი?!

ქ ე თ თ. სასწრაფო დებემა, ძია ვიგო, და იმიტომ გეკიხებო.

გ ი გ თ. ვინ მოუკვდა?

ქ ე თ თ. კი არ მოუკვდა... მექანიზებული ფერმის მოწყობილობის დიფერულუბა სამი დღის ვადაში თუ არ ვადმოიხსენი, მოწყობილობას სხვაზე გავცემთო!
(გიგოს ზედოხედ სამჯერ დააყვინძა).

თ ე ლ თ. ადგ, წამო... გეტყობა მაღალი სიხვე გაქვს... რაღონდ გადმობსა, ქალაქში ვირუსული გრიპით ხალხი იხილებათ!

გ ი გ თ. მართლაც ძალანა ცუდად ვარ.

თ ე ლ თ. (ქეთოს). გაიქე, ნახე ნათიას მანქანა თუ დგას. (ქეთო გავიდა). აპა ძმოს!.. დღერთმა თქვა ხელი გაანძრე და მოგეხმარებო... უკეთეს შემთხვევას ვერც ვინატრებდით... სამი დღით გადარეცხვა რომ შევარტოთ, ფერმის მექანიკური მოწყობილობაც იკარგება... ეს იმას დაემატება და... აბა სწრაფად წავივლეთ. ნათიამ არ მოგეხმაროს! (გავიდა. ქეთო და ეშხა შემოვიდნენ).

ქ ე თ თ. ნეტა სად წავიდა ეს ქალი.

ე შ ხ ა. სადმე იქნება გასული. ბერა... ჰო, იმას გელოპარაკეობდი, გოგო, ეფროსინე ნამეტანი კარგ ბედში ჩავარდა. ფულიანი და სერიოზული ქმარი შეხვდა.

ქ ე თ თ. ერთი მასაც ჰქვითეს!.. ჩემი ქმარი ლოგინიაც ისეთივე სერიოზულია, როგორც ცხოვრებამო.

ე შ ხ ა. დედა, ჩემი სიკვდილი... ქმარს მაგ როგორ დაეზრახება!

ქ ე თ თ. რა ვიცი... ეფროსინე უკმაყოფილოა.

ე შ ხ ა. ქმარმა ოღონდ ფულით მოიტანოს და არასერიოზული მამაკაცების მეტი რა მოიძებნება ქვეყანაზე... უი, ნათია მოდის, წავიდა. (გვერდის კარიდან გავიდა. ნათია შემოვიდა).

მ ა თ ი ა. გიგო სად არის?

ქ ე თ თ. გიგომ ავად ვარო და შინ წავიდა.

მ ა თ ი ა. რა დროს ავადმყოფობა... ხელმძღვანელები შევაწუხებ... მანქანები რამოდენიმე დღით ძლივს დამითმეს და...

ქ ე თ თ. (გააწყურება). დიდა ნათია... კიდევ მოვიდა დებემა ახლა სხვა მანქანების შესახებ. (მიაწოდა).

მ ა თ ი ა. (გამოართვა, კითხობს). აპა, ძივს გველირსა... ფერმის მოწყობილობაც მივიღეთ!.. ამ წუთში გადავარცხობთ.

ქ ე თ თ. გადავარცხვებ ბუნაკები და ბეჭედი გიგოს რკინის სალაროში აქვს ჩაეკელი.

მ ა თ ი ა. მერე, ვერ გააღებ?

ქ ე თ თ. გასაღებები თან აქვს წაღებული.

მ ა თ ი ა. ახლავე მანქანით წაღო... თხოვე რამოდენიმე წუთით მოვიდეს და ისევე მანქანით გაგვუშვებ შინ.

ქ ე თ თ. მაღალი სიხვე თუ გქნა?

მ ა თ ი ა. გასაღებები გამოვატანოს.

ქ ე თ თ. თუ არ მუნდო?

მ ა თ ი ა. თავის დედაკაცს ხომ ენდობ... გამოვაცილოს.
(ქეთო გავიდა. მკირე ხნის შემდეგ დათო შემოვიდა).

დათო. რაზე მეძახი, ნათია დეიდა?
 ნათია. გახსოვს მე და შენ რომ ვილაპარაკეთ, დათო? -
 შენისთანა ვაჭაკები წწორედ ახლა მჭირდება.
 დათო. მერე, იქ?
 ნათია. იქ ლუკას ვადაიყვანე. ცალფეხა კაცია.
 დათო. მართლა ლაპარაკობ?
 ნათია. სასწოროდ სად მცალია!.. ბრიგადას ჩავაბარებ.
 ორმოცი კაცის უფროსი იქნები.
 დათო. უფროსობა მევაჯერება, ნათია დეიდა. რაც თავს
 მოვსწარი, დუქანში ვმუშაობ, ჩემი ხელით მოვა-
 წყმი ყველაფერი, შევეიჩი იქაურობას.
 ნათია. ეს საქმე უკვე გადაწყვეტილია.
 დათო. ასე იოლად ეს საქმე არ გადაწყდება. (ქეთო შე-
 მოვიდა).
 ქეთო. გიგო ძიამ ავადმყოფობის ფურცელი მიჩვენა და
 მიითრია: ავადმყოფს ხომ ვერაფერს დამავალბებინო.
 ნათია. გასაღებები ხომ წაითლია?
 ქეთო. გასაღებებს მამაჩემიც რომ გაცოცხლებს, იმასაც
 არ ვანდობო.
 ნათია. ხომ არ შეიშალა... თავისი დედაცაი რატომ არ
 გამოვაყოლა.
 ქეთო. ჩემს ცოლს ამ ბოლოს დროს გასაღებები კი არა,
 სამი ბატიც არ ენდობათ... დამელოდეთ, მუდამ ავად
 ხომ არ ვიქნებიო.
 ნათია. აყელამ იცოლებს, საქმე არავის არ დაელოდება.

6.

ოთახი. ეელშეხვეული გიგო ტახტზე წეხს. მისი მუხალზე
 პელო თერმომეტრის ხელში აბრუნებს, უშვებს.
 გიგო. რას აჯახირებ მაგ თერმომეტრს, დედაკაცო?
 პელო. რა ვქნა, ოცდაათქმეტიც აგრადუსზე! მეტს არ
 უწევნებს.
 გიგო. მეტი რაც არ მაქვს, რა უნდა უჩვენოს!
 პელო. მამ რას მათამაშებ, შე გულგაწყალეულო! სხვა
 საქმე არ მაქვს?
 გიგო. მე ნათიასაც კი ვათამაშებ, შენ ვინდა გამხდომი!
 (ვეტომანქანის ხმა გიგოს სახლთან შეწყდა, პელომ
 გაიხედა).
 პელო. აბე, თუ ათამაშებ, ვერ დაგეხსა თავს?
 გიგო. წელანაც კი იყო, მაგრამ მა წაილი!
 პელო. ახლა თავად ნათია გეახლა მთელი ამალით.
 გიგო. (სამანი წაიხურა). მართლა, დედაკაცო!
 პელო. გინა მარტო ნათია, მივლი ბრიგადა მოუყვანია.
 გიგო. ბრიგადას რა საქმე აქვს ჩემთან?
 პელო. თუ, ქა, შენს „შეაფს“ ემსაქებივით დასცივან და
 მათათრევენ ეგ გასაწყვეტლები!
 გიგო. რომელ „შეაფს“, რას ამბობ, ქალო!
 პელო. რომელსა და აი, კაბინეტში რომ გედგა, რკინის.
 გიგო. სალაროსას?!
 ნათია. (ვარდნად). შეიძლება?
 პელო. (კარი გაუღო). მოზრძანდი, ნათია.
 ნათია. (შემოვიდა). გიგო, მემდური აბათო, ავადმყოფს
 შინაც რომ არ გაძლიერ მოსცივებებს.
 გიგო. არა, მაგრამ...
 ნათია. ბოდიშს ვიხდი, მაგრამ რა ვქნა... საქმე სასწრა-
 ფოა და უშენოდ კიდევ არ ვთვობ.
 გიგო. (ღიმიან). მე... ახლა მალალო სიციმე მაქვს... ჩე-
 მი... ახლა... (რამოდენიმე კოლოფურჩემ რკინის ღი-
 დი სალარო შემოიტანა, გიგო გაშრა).
 ნათია. ავადმყოფი რომ არ შეუშუდეს, სალარო სა-

სთუმალთან დაუდგით. (სალარო გიგოს სახეზე დადგინდა)
 თან დადგინდა. შენ მხოლოდ სალარო ვაგადეგ გი-
 გო, გადარიცხვებს მოანგარიშო ვაგინებდეს.
 გიგო. მე ავად ვარ და შემიძლია არ დაემორჩილო.
 ნათია. მაშინ მე იძულებული ვიქნები შენი ხელმწიფა
 გააკეთო ბანკში, რათა საქმე არ ჩაყვებო.
 გიგო. (ნათიას ბოღმით შეხედა, ბალიშის ქვეშ ხელი
 შეჰკო, გასაღებები გამოიღო, სალარო გააღო).

7.

ფარანს ბინის ოთახი. კედლებზე ფერწერული ტილოები
 აქილა. ცხისა პიანინოს უკრავს. იქვე მანანა და ჭურბა დგანან.

ციცხია. ეს იყო ჩემი ადრინდელი გატაცება... მაშინ ბუ-
 ნუნას მყუდროებაში მისძობდა რაღაც ფარული, უბე-
 ზესი სხემი... ადამიანების გარეშე მეჩვენებოდა იგი
 დიდი... ასე უღაბრულად სხედვდით ალბათ ცხოვრე-
 ბისაც... მაგრამ ქვეყნის სხვადასხვა მხარეში მოგზაუ-
 რობთან დამარწმუნა: ცხოვრება ღამისი სიმღერა კი
 არ ყოფილა თურმე!.. (დაკრა შეწყვეტა, წამოდგა,
 ერთ-ერთ ფერწერულ ტილოს მიუახლოვდა). სახალა-
 დე წიოდა ქარი... ბუკი ირეოდა... საცურად მივჩრე-
 იყო სივრცე და ტყაპუტეგადაცმული, ზურგზე მძიმე
 ტერმომეტრული ადამიანები წინ მიაბიჯებდნენ...
 მძლავრად მოქმედი თოვლის კრისტალები სახეში
 სცემდათ. წინ სვლის ნაცვლად ნაბიჯებს ქარი უკან
 აღმეგვინებდათ... ადამიანები მაინც წინ მიაბიჯებ-
 დნენ და უკი იცით სად?! უკიდურეს ჩრდილოეთში!..
 მე ვნახე ზღვის სანაპირო ფსკერს ღრბად რომ ბურ-
 ლანდენ, იქედან რომ წყალს ტუმბავდნენ, ბეტონის
 ასსამდნენ, კომპლესს აგებდნენ... მე ვნახე, თვალმოდ-
 გამ კლდეებს შეჭიდებულნი. ქვესაქმის საიდუმლოე-
 ბის მძიბებელი, სივრცეების დამპყრობი ადამიანე-
 ბი. მათი განსაკვიფრებელი საქმეები და ვიგრძენი
 ადამიანის გონების საოცარი ძალა!.. ვაივებ რა ქვე-
 ცხოვრება... ახლა სივრცისთვის მართალიყო საგალობელი
 მხოლოდ ადამიანთა შეუპოვარ მოქმედებაში მეს-
 მის!.. ის რაც მოვიყვებით, ცალ-ცალკე ჩავსვით და
 ფეიქრობ გამოვიყენო ჩემს იმ კომპოზიციურ სურათ-
 ში, რომელსაც „ცხოვრება“ მინდა ვუწოდო... (გაე-
 ლიმა). მზონი გადავჭარბე... მეტისმეტი გულახდი-
 ლი ვარ თქვენთან!
 ჯურხია. გულახდილობა კეთილშობილებათაო.
 ციცხია. მე კი მგონია, შენი ფიქრი სხვამ არ უნდა იცო-
 დეს... რა საჭიროა წინასწარი თქვა ის, რას გააკეთებ...
 რომ არ გამოვივიდეს?
 ჯურხია. ისეც კარგად თქვით. მაგრამ არ გეთანხმებით.
 ციცხია. როცა მიხარია, საღვთო ზომიერების გრძობა
 შილატობის. ზოგჯერ, ბევრს ვლაპარაკობ და მერე
 ვნანობ... რა დიდებული რამაა ზომიერება!.. მე მგო-
 ნი, სიზრძნესა და სისულელეს შორის არსებულ მიჯ-
 ნას, მხოლოდ ზომიერების გრძობა უნდა ერქვას...
 არც ახლა მეთანხმებით?
 ჯურხია. მინდა სულ გისმინო... თქვენ მტანდ ძუნწად
 მეტყველებთ და გული მწყდება.
 ციცხია. (სიკლით). ახლა ნამდვილად გადაჭარბეთ!
 ჯურხია. ერთხელ კიდევ რომ დაუკრავდით.
 ციცხია. (ღიმილით). ისეც შემაქებდით, არა?
 ჯურხია. არაფერს ვიტყვი.
 ციცხია. მეც მაქვს თქვენთან სათხოვარი. ჩემი ფერწერ-
 ელი ტილოს მთავარი ფიგურა მინდა თქვენ იყოთ.

შეგიძლიათ დამდოთ პატივი, ივლით ჩემთან?
ჯ უ რ ხ ა. სიამოვნებით.
(ცისია ისევ პიანინოს მიუჯდა, უკრავს).
მ ა ნ ა ნ ა. (თასისთვის). რა ბედნიერი ხარ შენ, ცისი!..
მე არასდროს მინახავს ჯუღბას თვალები ასე ანთე-
ბული... იგი შენი მორჩილია და მე კი ჩემდ ვთვლი!

მ ო კ მ ე დ ე ბ ა მ ე ო რ ე

8.

პირველი სურათის დეკორაცია. გარედან ისმის მანქანების
გუგუნე, რახრახი. იგრძნობა, ფერღობს იქით მიწის დიდი სამუ-
შაოები ტარდება. მხარზე ძვალეინგაღებულ ჭურხას გვერდით
მანანა მოჰყვება.

მ ა ნ ა ნ ა. მარტო რატომ აყირავებდი ამოდენა ლოლს?
ჯ უ რ ხ ა. შენთვის სულერთი არაა!
მ ა ნ ა ნ ა. ასე რატომ აწმობ?
ჯ უ რ ხ ა. გინარია, შინ რომ დადგერი, არა?!
მ ა ნ ა ნ ა. რატომ გგონია?!
ჯ უ რ ხ ა. შენ არა ხარ გულწრფელი ჩემთან.
მ ა ნ ა ნ ა. შენი სიკეთე რომ მახარებს, იმიტომ?
ჯ უ რ ხ ა. მერე სად ჩანს? პირიქით, რაც მე მახარებს,
შენ გახალციანებებს, გაიასად ვინ იცის კიდევ რა გა-
მოტყუებდა და გამოდის, უსწარავლი უნდა დადგერი
საერთოდ.

(ფერღობს მიეფარნენ. ტატე შემოვიდა. ძვალეინი
მისის დადო, მათე შემოიკვია).

ტ ა ტ ე. მგონი, ცუდი საქმე არ კეთდება. დიანახე, რო-
გორი შავი მიწა ამობრუნდა?

მ ა თ ე. მე კი მგონია, რაღაც დიდი, სამვილიშვილი რამ
წამოიწვიეთ და თან შიშით მაქვს. თუ ამ ხრიკს ეს
მადლი ქონდა გულში ჩაქრული, როგორც მიწის
ციხურში ჩანს, ჩვენმა მამა-პაპებმა რატომ ვერ მია-
გინეს!

ტ ა ტ ე. მიწის სიღრმე მანქანებმა ამოატრიალეს, მათე პა-
პა. მამაპაპული მართი და ნიჩბით რას მიაგებდნენ?...
გახდებ იმ ნახრიკალ ფერღობს? ჯურხა იქ ეწნასის
გაშენების ფიქრობს.

მ ა თ ე. ვნახოთ რა იქნება.
(მხარზე ძვალეინგაღებული მამუკა შემოვიდა).

ტ ა ტ ე. სად წახვედი მამუკა?
მ ა მ უ კ ა. ნათიამ გამეზახება, ლუკას სასწრაფოდ მიეშვე-
ლით.

ტ ა ტ ე. როძულ ლუკას.
მ ა მ უ კ ა. ჩვენს ახალ მედუნქეს, დათოს მაგერი რომ მუ-
შაობს.

მ ა თ ე. რა მოუვიდა?
მ ა მ უ კ ა. მანქანიდან ღვინის კასრის გადმოღობისას ფეხ-
მა უმტყუნა თურბე, გვერდზე გადაქცეულა, კასრი
კედელს მიხეთქებია, გამკვდარა და მთელი ღვინო და-
ღვრილა.

მ ა თ ე. უ, ეს რა მოსვლია!
ტ ა ტ ე. სად იყო დათო!.. თხუთმეტ ფუთიან კასრს მან-
ქანიდან ისე ჩამოიღებდა, როგორც ლიტრიან ბოთლს.

მ ა მ უ კ ა. დათო ხომ დღეობს? სვამს?
ტ ა ტ ე. როდის არ სვამდა?

მ ა თ ე. მაგრამ მთვარლი არავის უნახავს.
(ქვშა შემოვიდა).

ტ ა ტ ე. მანანამ დამიბარა, ეშხა დეიღამ თუ მიციხოსო,
კითხე რა უნდაო.

ე შ ხ ა. ისეთი არაფერი. გადაამყიდველს რალაცებე ია-

მოუტანია და მინდობდა გამყოლოდა.
(ნათია შემოვიდა).
მ ა თ ი ა. მანახასთან რა საქმე გაქვს?
ე შ ხ ა. პირადი არ შეიძლება?
მ ა თ ი ა. პირადი საღამოს, შინ მივაითხე.
ე შ ხ ა. რა მოხდა, ბეჩა. ციხეში ხომ არაა!
მ ა თ ი ა. ხალხს ნუ მიცდევ.
ე შ ხ ა. ბეჩა...
მ ა თ ი ა. (გააწყვეტია). ბეჩა არ უნდა მავას.
ე შ ხ ა. ბეჩა, ამისთანა გაცოხილა? (გავიდა. გარედან
ცისისა მთვარლი დათოს შევახილი, მარბაცით შე-
მოვიდა).

და თ ო. ევე!
მ ა თ ი ა. რა დღეში ხარ, ბიჭო, არ გრცხვინია?

და თ ო. რის უხდა მრცხვინოდეს, გავფლახებ, მეჭვამე რა-
მე, თუ რა!

მ ა თ ი ა. რას გიუტობ. ბრიგადას რატომ არ იბარებ?
და თ ო. ღმერთმა შენც შეგარცხვინოს და შენი ბრიგადაც.

მ ა თ ი ა. დაფიქრიდა რას ჩადიხარ, დათო!.. შენ ხომ
ცილოშვილი გყავს!

და თ ო. ჩემი ცილოშვილის მტერი შენ ხარ!
მ ა თ ი ა. სატომ, შვილო, რა დავუშავებ!

და თ ო. არ იცი, რა დავუშავებ?
მ ა თ ი ა. შევადგა ხრიოტზე რა ხდება, დათო?... აქ შენისთა-
ნა ვაჭაყავსა საჭირო.

და თ ო. მიმიფურთხებია შენი ხრიოკისათვის. (წავიდა).
მ ა თ ი ა. (მიახას). ინახე, დათო!.. დაჭირებდა კოლ-
მურენებია... თელი არ დაგინახავთ, ხალხბო!

ტ ა ტ ე. თელი დამებზე მუშაობს.
მ ა თ ი ა. ეს კაცი მასხარად მივებო?! (გავიდა. მათე გა-
ყვია, ტატემ ღლილი გარეთ გაავარა. თელი და გიგო
ლაპარაკით შემოვიდნენ).

გი გ ო. წყალწაღებული ხავეს ვეიღებოდა. ისე გამოგ-
დის!

თ ე დ ო. დღეს შენ სხვა ხარ, გიგო.
გი გ ო. დღეს შენი ნათიაც სხვაა. იგი ხვალ, ან ზევ არც
ერთს არ დაგვენდობს!.. რაღაც ისეთი მოიფიქრე, ამ
დღედაც რომ მოვერიოთ და შენთან ვარ... დამბე-
ზე სოფელი მუღამ მუშაობდა. ახლა კიდევ უფრო
დიდი მოსულებით ვმუშაობთ... მერე რაა!.. ამით ნა-
თის რას დაუშავებო?... ჩვენი თვითონვე არ მჭერა.

თ ე დ ო. აქამდე როგორა გჯეროდა?
გი გ ო. მგონია, უეცო სოფელს დედაკაცთან გვეწონდა საქ-
მე და ვფიქრობდი, სულ უბრალო მიწეხითაც კი რა-
ღაც სულელურში გამწოვიყვდით... მაგრამ იგი სხვა
აღმორჩნდა... ქალს, რომელმაც ოცყოფითანი რკინის
საღორი მინ მომიტანა და თავისი გასაკეთებინა, რო-
მელსაც ამოდენა ხრიოკის ამბობებზეა გადაუწყვე-
ტია, ამ უსუური ჩხირკველეობით გინდა მოერიო?...
მე მემინია, გაბოროტებამ იმ კაცს არ დაგავსეგუ-
სოს, ქარის წისკიელებს ხმლით რომ ჩეხდა და ფე-
ნა... ამით ავაკცობაზე იმარჯვებო!

თ ე დ ო. გვიკენურად სჯი, გიგო, მაგრამ სულელურად არც
მე მივიქრია... დამბების მშენებლობა ჩვენითვის ახლა
საბაბია. მიწეში კი ნათიას ჩახაიხათ... იგი კერძი
და თავის ნაწუკვანს დედაკაცია... აი, რის იმედი
მაქვს... ნათიას დამბების მშენებლობაზე ლაპარაკიც
კი ავიტყვას... მე ეს გავუგე და არ ვუსყენებ; ვადმიხა-
ნებ. მას ახლა ორი გაშისფალი დარჩნია: ან უნდა
დაგვეთაზნებოს მშენებლობა რომ გავაგორებდით, ან
სრულებით უნდა შეწყვიტოს: ჩვენ ორივე ვვაწყობს.

გი გ ო. როგორ?
თ ე დ ო. თუ დაგვეთანხმა, ისე მოვეუღოთ მას, როგორც

საჭიროა. მშენებლობა თუ შეწყვიტა, სოფელს აიხვე-
დრებს... ჩვენთვის ორივე ხელსაყრელია.

გიგო. აგერ, თითონაც. (მიეფარნენ).

ნათია. (შემოვიდა, გასახა). ტატე, ავტომანქანები ჯერ
არ მოსულან, შეილო?

ტატე. (ფერდობს იქითა მხრიდან გადმოვიდა). არ ვი-
ცი, არ დანიანახავ, ნათია დეიდა.

ნათია. ნეტა რად დაავიანეს, ხომ არაფერი შეემთხვათ?

ტატე. ამოდენა ფერმის მოწყობილობას სანამ გამოს-
წოდდნენ, დაუდებდნენ...
(მორიდან ქალბინის შეკითხვება მოისმა).

ნათია. სუუუ... საიდან ისმის?

ტატე. ზემოთა უბნიდან უნდა ისმოდეს... წვიცი, გავი-
გო (გავიდა. მცირე ხნის შემდეგ მამუკა შემოვიდა).

ნათია. რა კვილი იყო, მამუკა?

მამუკა. ვერ გავიგე. ერთი შეკვიცილეს და მერე ალა-
რაფერი ისმის.

ნათია. რა გაგვირგვბია, მამუკა?

მამუკა. ხრობალი გამოძიდა, ნათია, სამიოდე ფუთი
უნდა გამოიწერო და საბოლოო განაწილების დროს
დამიკეთი.

ნათია. გასანაწილებელი ხრობალი სადღა... ამ წლის
მოსავალი მთლიანად გავციტი შრომადღებზე.

მამუკა. წინათ ბევრად ნაკლები ჭირნახული მოგვყავდა
და უფრო მეტი ნაწილდებოდა... ახლა ბევრად მეტი
მოგვყავს და უფრო ნაკლები ნაწილდება... ეს როგო-
რაა, ვერ გაივია!

ნათია. წინათ ამოდენა ხარჯებიც არ გქონია, მამუკა.
ამოდენა ხროვის დამუშავება, სარწყავი არხების გა-
ყვანა, სკოლის შენობის შეკეთება, საავადმყოფოსა
და საბავშვო ბაღის მშენებლობა. დამბების სამუშაო-
ები და რა ვიცი... ყველაფერი ეს კოლმეურნობის
შემოსავლებიდან გადის.

მამუკა. ყველაფერს რომ ერთად მიოდეო, მძიმედ და-
გვაწუ... არ აჯობებდა, ჯერ ერთისთვის მოგვეკიდინა
ხელი, მერე მეორისათვის...

ნათია. გეაც ვიფიქრებ, მაგრამ არ გამოდიოდა... სოფ-
ლისათვის ასე იყო საჭირო.

მამუკა. ახლა მე რომ მიჭირს?

ნათია. საღამოს ჩემსა გამოდი. შინ რაც აღმოჩნდება,
შუაზე გავიყო.

მამუკა. გიმეგლა ღმერთმა.

ნათია. საჩუქრად კი არ გამძლე... მომავალი წლის მო-
სავლიდან უნდა გადამიხადო.

მამუკა. სულ რომ არაფერი მერგოს, შენთან პირს რო-
გორ შევირცხვენ.

ნათია. (ღმიღლით). თუ მოსავალი ვერ მოიყვანე, მა-
შინ ერთი წლით კიდევ გავიგრძელებ დროს.

მამუკა. მაღლობელი ვარ, ნათია. (გავიდა. თედო
აღელვებული საბით შემოვიდა).

თედო. მითელი ჯანი ამ დამბებს შევავლიე და შეიძლება
მაღლობაც არ მითხრან. (თავის მავიდასთან დაჯდა).

ნათია. რატომ ბრაზობ, თედო?

თედო. თაბის ისევ უსაქმოდ მიდგას, მასალა არ მეყო.

ნათია. რად არ გრცხვენია, თედო!

თედო. აპა, ხომ ვთქვი... მაღლობის მაგერიკია, არა?

ნათია. სინდისი სად გაქვს... დამბებისათვის კიდევ რო-
გორ მთხვე მასალას?

თედო. თავს ნუ გავივია, დედაკაცო.
(მხმაღალ ლაპარაკზე კოლმეურნეები თითო-თი-
თოდ შემოვიდნენ).

ნათია. მთის რომ არ გავსვლოდა, განა მაგოდენსაც გა-

ბედავდი!.. შე თხერო, კედელი განში, მთის გაყოლე-
ბით რომ დაგიწყია, რა საჭირო იყო?

თედო. მთას დაიცივს, წყალმა ძირი რომ არ გამოუთხა-
რის.

ნათია. მე აქ სპეციალისტები მყავდა.

თედო. ვიცი.

ნათია. იმასაც ვაივებდი, იმ კედლის საფუძველზე გა-
წული შრომა ფუტად ჩათვალეს, წაოკლებული
ხარჯები, წყალში ჩაყრილად.

თედო. მიუჭრაავთ!

ნათია. (კაბის ჰაზიდან ბეტონის ნატები ამოიღო). ეს
შენს განაჩინა ჩამოვტეხე. (ხელით მოფშვანა). ამს
რა ჰქვია?.. ან გტკვივა გული სოფელზე?

თედო. ცემენტტი არ მეყო.

ნათია. ცემენტტი თედის სხვაგან მიქონდაო, ამბობენ.

თედო. ეს შენი ფიციების მოგონილია.

ნათია. (მთაზე ხმით). გამარ! მახეს მივებდი და შეგ
თვითონვე გაები... დღეიდან მაგ სამუშაოზე აღარ
იქნები!

თედო. შენ ვინ ხარ, სამუშაოდან რომ მხსნი.

ნათია. ზომ ხედავ ვინც ვარ... მათში წახვალ, მწყემსება
უქირთ. ვიცი, საქმის გაკეთება შეგიძლია და გამოის-
ყიდე დანახაული, თორემ, აგერ ამ ხალხთან გუეუ-
ნები, მე უარსტოი ვარ, მაგრამ ქალი არ ვიყო, პარტ-
ბილეთით თუ არ დაგატოვებინი! (ჯურხან და ტატემ
წყლის ავტომატური სასმისი შემოიტანეს. მათე შე-
შოყავა).

ტატე. ფრთხილად, ჯურხან!

ნათია. მოიტანეთ უკვე?

ჯურხან. ჯერ ერთი ავტომანქანა მოვიდა.

ნათია. (ბებოზე მიუთითა). იქ დადგით. (თედო შეუ-
მჩვევლად გავიდა).

ტატე. ვიცოდი, გაიხარებდი, ნათია დეიდა და ეგ ერთი
ცალი აქ იმიტომ ამოიკტიანთ.

ნათია. გაიხარე, შეიღობი! (სარწყულბებელს საცხს ქა-
ღალდით სწყნენს).

მათე. დასეთ როგორი ყოფილია!... მერე, აქედან თავი-
სით მიაწვიდის წყალს?

ნათია. (თან ჩრით საცხს აცლის). ეს ერთი თასი თასი
პირუტყვისათვის არის განკუთვნილი... აგერ, თანში
ამორილ მექანიზმი პირუტყვი ტურით დააწვება, თა-
სი წყალი აივებება. (ღათო შემოვარდა).

დათო. მიწველე, ნათია, დიუბები, მიჭი დამემტკრა.

ნათია. რაიონიდან სასწრაფო დახმარების მანქანა გა-
მოასტებინე.

დათო. გამოიძახეს, მაგრამ ერთი მთის ზონაში გაუ-
ცხავებით, მეორეს საბურავი არ აქვსო.

ნათია. მერე, მე რა შემიძლია?

დათო. მანქანა მთხობე, ბავშვი რაიონის საავადმყოფო-
ში მიმდა გადაიყვანო... სოფელში მანქანა ვისაც
ქვს, თითქმის განებე, არავინ შინ არ არის, თორემ
არ შეგაწუხებდი.

ნათია. ჩემი მანქანაც არ არის წესრიგში, სატვირთობი
კი ფერმის მოწყობილობებს ეწოდებიან.

დათო. მესის მანქანა აქ დგას.

ნათია. იგი სახელმწიფო დაავლების შესასრულებლად
მიდის!

დათო. (აიძობელი). უა!.. დედა არა ხარ!.. გული არა
გაქვს!.. ფუი, შერცხვს შენი ქალობა! (გართ გაიჭრა.
ყველა თითო-თითოდ გავიდა).

ნათია. (წუხილით შეიძრა, მაგრამ ჯიუტად უქირავს
თავი).

მათე. (ფრთხილად). ნათია!
 ნათია. არაფერი მიიხრა, მათე.
 მათე. შეილი დამეტვრა, ნათია, შეილი!
 ნათია. მისი შეილი შეილია და ჩემი შეილი შეილი არაა?... სოფლისათვის მე იგი არ დამიზოვია, გზა ავურიე... იქნებ ჰგონია ვინმეს, დვიძი შეილი მიმუღებია!... ჩემთვის ვის რა ვთხოვთ!... სოფელს უჭირს, ხალხი ჭკაპანწყვეტამია... ეს კი სადაღაც დაეუბრება და ლაღობს.
 მათე. ადამიანებისადმი დამოკიდებულებას გიწუნებენ.
 ნათია. ტყუელია ფიქრები გული ამიწყუნოს... მე არ დავინდებ თალღის... ყველაზე შეიგნოს — სოფლისათვის ზრუნვა, თავიანთი ოჯახებისათვის ზრუნვა.
 მათე. შენ მთელი სოფლის დედა ხარ... დედას კი შეიღეს არა თუ თქმული, უთქმელიც კი უნდა ესმოდეს!... კარგად ჩაუფიქრად, ნათია, დათო ჩვენ ხომ არ წაჯახდინებ? (გავიდა).
 ნათია. (საცხვადაკელი მანქანას ცხვირსასოცი მზრუნველად გადასვლა, წამით წუხილთ შეიძრა). დედა არა ხარ! გული არ გაქვს!... ეს რა მიიხრა!... სოფლის საჭიროოროტო საქმეებმა მართლა ხომ არ გაბამბოროტა და დედობრივი დირეგბა შემობღალა?... მოუტელოვობამ მეზობლებს ხომ არ დამაშორა?... ეს რა ჭირი ავიტებე!... აღარც ოჯახს ვარგვივარ, სოფელშიც ბედის არ ვუყვარვარ! მივახებებ თავს და უწინდელივით ვიქნები ჩემი შეილისა და ოჯახისათვის!... მაგრამ მე ხომ ახლა იმ კაცს ვეგარ, მორჩევი ღრმად რომ მეუტოპავს და უკან ვეღარ გამობრუნდებ?! (გასძახა). ტატე!
 ხმა გარე დან. აქა ვარ, ნათია დედა. (შემოვიდა).
 ნათია. ბავშვს რას ვერჩი! გაკვე მაგ ოხერს, საავადმყოფოში გადაიყვანე.
 ტატე. ახლავე, ნათია დედა.
 ნათია. დაიცა, იქნებ ფულიც არ ჰქონდეს მაგ ვასაწყალებს. (მიაწოდა). აჰა, კიბები ჩაუდგ, ვითომ შენ ახსენებ. ვაფრთხილეთ. არსად დალიოს. (ტატე გავიდა, კიანთოზე შესრულებული „ცისიას ღიმილი“ მოისმა... ნათიამ სენა დაძაბა, ქეთო შემოვიდა).
 ქეთო. ნათია დედა.
 ნათია. (გააწყვეტინა). გესმის, ქეთო... ამას მანანა მღეროდა.
 ქეთო. ახლა ცისია უკრავს.
 ნათია. ცისია?
 ქეთო. ჰო, ფარნას შეილიშვილი.
 ნათია. (ფიქრითი სახით). მანანას ამ ბოლო დროს ვერაფერს ამჩნევ?
 ქეთო. ცოტათი ვახსნა.
 ნათია. მეტს ვერაფერს?
 ქეთო. ხშირად ნაღვლიანიყავა.
 ნათია. რა მოუვიდა, არაფერს ამბობს?
 ქეთო. არაფერს.
 ნათია. შენ რას ფიქრობ, რატომაა ასე?
 ქეთო. ცისია ჯურხას დახატვას აპირებს.
 ნათია. მერე?
 ქეთო. ხშირად ერთად არიან.
 ნათია. მარტორი?
 ქეთო. მანანაც მათთან არის, მაგრამ ჯურხას მისდამი უკანებობას უნდა ატყობდეს. (ნათია ჩაუფიქრდა). დედა ნათია, დამბების მწენებლობის სამუშაოთა შემიკრების ბრძანება დავწერ?
 ნათია. დასწორებ ბრძანება დამბების მწენებლობის გაუქმების შესახებ. (გავიდინენ. ტატე შემობრძინა, გადასძახა).

ტატე. ეგვი, ხალხნო, აქეთ მოდიო, აქეთ, თქვენს უკრავებოთ.
 მამუკა. (ფერღობის უკანა მხრიდან გადმოვიდა). რაო, ტატე, რა სოქი?
 ტატე. ნათია დედიამ დამბებზე მუშაობა შეაჩერეთო.
 მამუკა. სულ შეაჩერეთო?
 ტატე. ჰო, სულ. (ბარჩა გადაადგო).
 მამუკა. თვითონ გადაწყვიტა ასე, არავის მოთათბირებია!
 ტატე. თვითონ გადაწყვიტა, თუ სხვა დახმარა, რაში გეკითხება?... კარგად კი გადაუწყვეტა და.
 მამუკა. რუამდ, ღლაპო!... შენ რა გესმის სოფლის ავკარგი.
 ტატე. (სიმღერით წაიყვავა). ტამი-ტამი, ბებერო, პარია-ლალო! (ყვევით გავიდა).
 მამუკა. ეგვი, ჭბბუნო!... ვიხარიათ, მაგრამ იცით კი რა ვიხარიათ?! (ბარ-ნიჩბები მხარზე გაიღო. მათე შემოვიდა).
 მათე. ამოდნა ბარ-ნიჩბები სად შევიტრევივითა!
 მამუკა. ახლაგაზრდებმა რომ გაიგეს ნათიამ დამბებზე მწენებლობა შეწყვიტათ, ბარ-ნიჩბები მიმოყარეს და სადაღაც წაივინდნენ.
 მათე. ეს ვერ გამოუვიდა ნათიას.
 მოხუცი. კოლმეკურნე. ეს იცით რაა, მარჯვენათი რომ ააშრეთ და მარცხენაი დაანგრეთო.
 მათე. აგერ, თვითონაც მოდის, შევეკითხობთ რას ფიქრობს ეს დედაკაცი. (ნათია შემოვიდა. ჩქარი ნაბიჯით განაგრძობს სელას).
 მათე. საით მიიქარა, შეილო?
 ნათია. (შეჩერდა). ჩემთან გაქვს საქმე?
 მათე. ჰო, სოფელი გაოგნებულია!
 ნათია. სოფელს რა მოუვიდა?
 მათე. დამბებზე მუშაობა რომ შეაჩერე, ჩვენ რატომ არ დავგვიცხივთო.
 ნათია. სოფლის მამონ ვეკითხები, როცა საკითხში ვერ გავერკვევო... შენ ხომ იცი, იქ კომისია მყავდა.
 მათე. ვიცი.
 ნათია. მათ ხალხის თანდასწრებით თქვეს, როგორადაც არ უნდა ადიდდეს წყალი, საშიში არაფერიაო.
 მათე. ჩვენ აქ გავრდილები ვართ, ნათია... მე მასსოფს ხევისწყლით დანიოკებული სოფელი... მას შემდეგ მთაში არაფერი შეცვლილა.
 ნათია. როგორ მოვიქმე, შენ დაეიჯირო თუ სწავლულ ხალხს.
 მათე. ორივეს.
 ნათია. ასეც ვეფიქრობ მოვიქმე... მაგრამ ჯერ ხრიოკის ძნელი და დიდი სამუშაოებია დასამთავრებელი... დამბები დიდგ... ორივეს ერთად ვერ შევძლებთ.
 მათე. მე შეშმის, მაგრამ ხევისწყლიც გავიგვებს ამას?
 ნათია. დავამთავროთ... სხვა საქმეც მაქვს. (მათე და მამუკა გავიდნენ. შემოდის ჯურხა. „ცისიას ღიმილს“ ღილინებს).
 ნათია. (ფრთხილად). ასე ნაღვლიანად რად მღერო, შეილი!
 ჯურხა. (გამოერკვა). ისე, ჩემთვის, გულს გაყოლობ.
 ნათია. ეს ერთი ხანია საგონებელში გხედავ და არაფერს მიმხელ... მეც გტყუო, დროზე ერთხელაც ვერ მივსულვარ შინ... რიგობად რომ მოგხედო, გასამგზავრებლად მოვამზადო.
 ჯურხა. საით მამგზავრებ, დედაჩემო?
 ნათია. არ იცი, საით?... მამონ თუ დაგაბეროლე, ახლა

ისე შევიწყობ ხელს, სწავლის გარდა არაფერი გედარებოდეს.
 ჯ უ რ ხ ა. წელსაც ვეღარ მივიღივარ.
 ნ ა თ ი ა. რატომ?
 ჯ უ რ ხ ა. გამოცდებისათვის მზად არ ვარ.
 ნ ა თ ი ა. ეგ არის მიზეზი?
 ჯ უ რ ხ ა. სხვა რა უნდა იყოს?
 ნ ა თ ი ა. რა ვიცი!.. იქნებ ვინმესთან დაცილებაც გინდუნდებოდეს... დროც არის. მეც მიჭირს. ერთი ქალი შინ და გარეთ ვერ ვწვილები საქებს.
 ჯ უ რ ხ ა. ხომ არ გგონია, სწავლა გადავიფიქრებ?
 ნ ა თ ი ა. მე ეს არ მითქვამს.
 ჯ უ რ ხ ა. მერე ცოლშვილიანმა როგორ ვისწავლო?
 ნ ა თ ი ა. მამს სასწავლებლის დამთავრებას უნდა ელოდო?.. დრო მიგდის, შვილო... ცოლშვილის ნუ გედარებდა, არ მოვიცილებ... ოღონდ კარგად გამოიძიე, შინ ვინ უნდა შემოიყვანოს... ჩვენ ისეთი ქალი გვინდა, ოჯახს გამოადგეს. (ჯურხას ფიქრიათი ჩანს, ნათია ამ გამომცდელად მხეხდა, შემდეგ ახლანდაშენს მთავლი თვალთ). ნაცამოაზრე კარგად კი ახარე ვაზი, მაგრამ მანანაც არ ჩამოგორჩება.
 ჯ უ რ ხ ა. (უსიამოვნოდ შეიძრა). მან ოღონდ კარგი მოსაგალი მიიღოს და სხვა არაფერი უნდა.
 ნ ა თ ი ა. სხვა ჩვენც არაფერი გვინდა.
 ჯ უ რ ხ ა. (არეუქლად). მე სხვაც მინდა: აქაურობა ნახატს ჰგავდეს... და... კიდევ, რა ვიცი... ვერ მითქვამს.
 ნ ა თ ი ა. მანანა ასე ავღვებით რატომ ასხენე!.. ისედაც თავისი დარდი ყოფიხს.
 ჯ უ რ ხ ა. რა მოვიფიქრა?
 ნ ა თ ი ა. რა ვიცი. ალბათ, უკუნებობას გატყობს.
 ჯ უ რ ხ ა. მერე მას რა?
 ნ ა თ ი ა. შენ და მანანას სულ ერთად გესვდავდნენ. ეგონათ, ერთმანეთის საბედობები იყავით, ახლა სხვას ლაპარაკობენ.
 ჯ უ რ ხ ა. ვიცი.
 ნ ა თ ი ა. შენ კიდევ დარდი არ მოიმიმატო, ბიჭო!
 ჯ უ რ ხ ა. მე და მანანა ხშირად ვიმიჯით ერთად... არ დავიშლავ, ისე შევიჩვიეთ ერთმანეთს, უმისოდ მომწყინდებოდა კიდევ, მაგრამ მე მისგან ვერ ვივარდები, რააც სიყვარული ჰქვია თურმე!..
 ნ ა თ ი ა. რასაც ახლა ამბობ, თავის დაძვრების გაცვეთილი ხერხია!.. შენ ასეთი არ იყავი.
 ჯ უ რ ხ ა. თვითონ მას კითხე, ჩვენში საცოლქმრო პირობა თუ თქმულა.
 ნ ა თ ი ა. მე შენლი ისე არ გამოზრდი, მისი არ მჯეროდა! თვითონაც ხომ ლაპარაკობ, ერთმანეთის შევეჩვიეთ, უმისოდ მომწყინდებოდათ... სიყვარული მეტი რაღაა?... ადამიანს ვერ უნდა ენდონ?
 ჯ უ რ ხ ა. სიყვარული სხვა ყოფილა თურმე!
 ნ ა თ ი ა. მაშინ სოფელი რად ალაპარაკე, გაუთხოვარი ქალს სახელი რად გაუტყებე?
 ჯ უ რ ხ ა. მისი სახელის გატყვა არასოდეს მიფიქრია.
 ნ ა თ ი ა. მაგრამ ასე ხომ გამოვიდა?.. შენც ხომ მამა უნდა იყო. ქალიშვილი რომ გვეყოლოს, ვაჭმა თავი შეავყაროს, მერე გუნება შეიცვალოს და მიატოვოს, რა იხამდებ?
 ჯ უ რ ხ ა. ძნელი ასატანია.
 ნ ა თ ი ა. მანანას მამამ რად ქნას? ვაჭკაცს საქვეწმოდ თავს ჭირი, მის ქალს სოფელში არ გამოვსვლება... კაცი რომ გქვია, განა შენთვის კი სახელია ასეთი საქვილი... ჩვენს მოგმას სოფელი მუდამ წამოსძახებს შენს ავკაცობას!
 ჯ უ რ ხ ა. ტყუილა მტყუას, დღეაჩემო!

ნ ა თ ი ა. (დაყვავებით). ვინა მოდი, ბიჭო!.. სწავლა...
 კრავ წმინდა გულის.. მანანასათვი შენ ვერავინ მისკიხვდება... ცოლად, გვირგვინად იგი.
 ჯ უ რ ხ ა. მერე მე ვინდა შემიბაროს! (ხელი ნაბიჯებით მოსცილება ნათიას).

განცალკევებით მოწუბობი ნათიას კაბინეტში, კედელთან მიმდარ კაბეზე ზის მათე, კაბინეტის მორთულობას ათვალიერებს. მამუკამ ფრიხილად შემოაღო კარი. შემოხვდა.

მ ა თ ე. შემოდი, ნუ გეშინია, აქ არ არის.
 მ ა მ უ კ ა. (შემოვიდა). სად წასულა?
 მ ა თ ე. რა ვიცი. დაჯე, დაჯელოდი.
 მ ა მ უ კ ა. (ვერდით მიუქდა). ნათია ისევ ცალკე კაბინეტში დამინახებულა.
 მ ა თ ე. ახლა მის საქმეს, ალბათ, ასე სჭირდება.
 მ ა მ უ კ ა. ნეტა როგორ გუნებაზეა.
 მ ა თ ე. საიზხოვარი გაქვს?
 მ ა მ უ კ ა. აბა აქ რა ეშმაკი მომიყვანდა!
 მ ა თ ე. ჰოდა, დინჯად გეჭიროს თავი.
 მ ა მ უ კ ა. (დაუდა. ნათიას საყარმელზე ანიშნა). ამ სკამის ჯაჭირი მჭირს.
 მ ა თ ე. სკამი რას აშავებს?
 მ ა მ უ კ ა. ამ სკამზე დაჯდომამდე ნათია მეზობლებისთვის ცეცხლში ჩადგებოდა, ახლა ცეცხლში ჩვენ ვვადგებ! ამ სკამზე ფარნაც კი იჯდა, მაგრამ...
 მ ა თ ე. არც ფარნა უქნია ღმერთს... ფარნას იაფანანას ისევ ნათიას ქარიშხლიანი ცხოვრება მირჩევნია: მოკვდა, შეგავაზღვრია, საქმე გაგვიჩინა!
 მ ა მ უ კ ა. უსაქმოდ როდის ვყოფილარო?
 მ ა თ ე. უსაქმოდ ნუ გეშინს ჩემი. ნათია კარგად მიხვდა ჩვენს გასაჭირს და გამოსავალიც იპოვა, სოფელი მთლიანი... შევადურა მალე შორს გაიტანს ჩვენი სოფლის სახეს, მაგრამ...
 (ნათია შემოვიდა, ორივე ფეხზე წამოდგა).
 ნ ა თ ი ა. (მადიანს მიუქდა). დასხედით... რაზე გარჯობს-სართ, მეზობლებო?
 მ ა თ ე. მაშინ ერთმანეთს ვაწყენინეთ.
 ნ ა თ ი ა. ახლაც იმიტომ ხომ არ მოსულხარ, რომ მაწყენინო?
 მ ა თ ე. ახლა შეამავლად მოგსულვართ, ნათია.
 ნ ა თ ი ა. ძნელი საქმე გიგისრიათ, კარგა ხნის ქვირივი ვარ და გასათხოვრად ვერ გამოვდევნი, მათე.
 მ ა თ ე. სიტყვას ბანზე რად გვივდებ?
 ნ ა თ ი ა. პირდაპირ თქვი, რა გაწუხებს.
 მ ა თ ე. საკვილო საქმე თუ არა, თვითონაც იცი შუამავლობას მუდამ ვერდებოდა.
 ნ ა თ ი ა. გამოცდებით რად იწყებ... თქვი თელის დამქაშებმა გამოგზავნეს-თქო.
 მ ა მ უ კ ა. თელის დამქაშებთან რა საქმე გაქვს!.. ჩვენ ხალხმა გამოგვკლეს.
 ნ ა თ ი ა. ხალხმა?! განა რა შევეცოდე ასეთი, წარმომადგენლებს რომ მიგზავნიან?
 მ ა თ ე. სოფელს წყალდიდობის შეშოით არ სძინავს, გეკითხებიან, დამბების მშენებლობა რად შეაჩერეთო.
 ნ ა თ ი ა. სოფელს მე გასაკვებად ვუთხარი: ჯერ ხრიკის ამ დიდ სამუშაოს მოგჩრეთ, შემდეგ დამბებს მივადგეთ-მეთო.
 მ ა თ ე. თხუთმეტიოდ კაცი მუდამ გვეყავა დამბებზე სამუშაოდ და იმედიანად ვიყავით... ისინი მაინც აღადგინე.
 ნ ა თ ი ა. არ გამოიღის, მათე. თხუთმეტი კაცი ჩვენთვის იდით ძალაა. ახლა მთელი ჩვენი ძალ-ღონე ხრიკის

სამუშაოებს უნდა მოვახმაროთ. მერე კი დამბებისათვის მოვიცალდით.

მ ა თ ე. მანამდე გვაცლის კი ხვეისწყალი?

მ ა თ ი ა. აქამდე თუ არ წავუღლივართ წყალს, ამ ცოტა ხანში წავგვლივავს?

მ ა თ ე. აქამდე მცველები გვედგა, ფიზიკლად ვიყავით, ნათია.

მ ა თ ი ა. მე მგონი გასაგებად ვთქვი.

მ ა თ ე. (ფანჯრიდან გაიხედა). აგე, იმ ათასსლოვან ჭადარჩუ უსოფარი დროიდან ჰკიდია ზარი... იმ ზარის ხმა უბედურების მაცნელ მიუჩნევია ხალხს და მაშინ დარგდნენ თურმე, როცა მტერი თავს დაესხმოდა, ან სხვა რაღაც უბედურება შეემთხვეოდა. ერთხელ, ჩემს ბავშვობაში მეც მომიხშინა მისი შემზარავი ხმა, როცა სოფელზე ხვეისწყალმა გადმოიარა... გაფრთხილდი, ნათია, ეს ზარი არ ჩამოარკვინო! (გაიხედა, მამუკა უკან გაქყვია).

მ ა თ ი ა. (თავისთვის). თითქოს ჯიბრზეო, ყველა ერთსა და იმავე ჩაჩინინებს... ნუთუ მართლაც ვცდები?! თუნდაც ვდებოდე... (შორიდან პიანინოზე შესრულებული „ციხისა ღობილი“ მოისმა, ნათია შიშით შეიშრა). რა მძიმე ხმაა!.. თითქოს იმ ზარის ხმა ზარავდეს სოფელს! (გასასხა). მათეს გასასხე, შემოვიღეს!

მ ა თ ი ა. მართლაც და რად ვაჯახებრებ ხალხს, თუ მის ნაოფლარს წყალი წაიღებს? კმ, რა მიყვს ამ არა-შვადებმა! ასე, როგორ გამაბრიალებს? ყველაზე უფრო მსაღიზიანებს, რომ ისინი ხალხის თვალში მართლები ჩანან! სოფელმა ხომ არ იცის, ეს არამზადები სოფლის საკეთილდღეო საქმეს თუ რა ზრახვებით ეფარებიან?! (მათე შემოვიდა). მათე პაპა, ჩემზე ნაწყენი ხარ?

მ ა თ ე. კა, რა ვიცი.

მ ა თ ი ა. შენ ჩემთვის ბევრი კარგი რჩევა მოგიცია, მათე პაპა.

მ ა თ ე. (ნათიას გაკვირვებით შეხება). ვითომ?

მ ა თ ი ა. ნამდვილად, და ახლაც მინდა გკითხო, ადამიანმა რა შემთხვევაში შეიძლება ბოდიში მოხადოს?

მ ა თ ე. აბა, როგორ გითხრა! როცა რაშეს დააშავეხს. მაგრამ მაგისტრის ახლა ბოდიშს ვინ იხდის! პირიქით, შეცდომასზე თუ მიუთითო, შეგიძლებს და შეიძლება ბრალად აქეთ დაგდოს.

მ ა თ ი ა. მე არ მწყევია ჩემი შეცდომა სხვას გადავებრალო, მაგრამ არც თქვენ ხართ მართალი. ჩვენ ერთმანეთს ვერ გავგეგოთ. განა მე არ შეხსის, რომ სოფელს წყალდიდობის საშინოოება ემუქრება? მაგრამ, როგორ უნდა მოექცეულიყავი, როცა ადამიანთარ საშუალება არ გაგვანდა?

მ ა თ ე. ჰო, თითქოს მართალი იყავი მაშინ. შეიძლება ახლაც მართალი იყო. (გამომცდელად). რაც არ უნდა იყოს, ხელმძღვანელი ხარ და შენს სიტყვას ხომ არ უდალტბე! რადღან თქვი, შენი უნდა გაიკბინო კიდმცე „ავტორიტეტს“ უნდა გაუფრთხილდე.

მ ა თ ი ა. რას მიქვია ავტორიტეტი? კაცმა შეიგონოს, მისი სიკეთეს სოფელს საფრთხეს უქმნიდეს და თავისი არ მოიშალოს, ეს ხომ ნამდვილი სიკეთეა? რა თვამი ვიხილი ასეთ უაზრო პატივმოყვარეობას, სოფელი თუ დაეპყვი? პასუხისგებასა და ციხეზე რომ არაფერი ვთქვა, სინდისს საით წაუკიდდე, მეუბნობებს როგორ მწყვედი!

მ ა თ ე. შენ გაიანბე, შვილი... ახლა კი ნამდვილი ნათია ხარ! ხალხი მიხედა თქვით სოფლისათვის როგორაც

ზრუნავს და მას თავისას მიუზღადას... მე სოფლისა და შენი ბედი მაფიქრებდა.

მ ა თ ი ა. გამაღობ, მათე პაპა! შენ მე გამომაფიზილე, და, რაკი აქამდე უზოფათოდ გადავრჩიო, ახლა დროს აღარ დავკარგავთ, მთელ ძალებს დავძებავ დამბების დარჩევნის მშენებლობისათვის, რაიონის ხელმძღვანელებს ვისოვ, სათანადო პროექტების მიხედვით სასოფლიოფო თანხებით აწარმოთ დამბების მშენებლობა.

პირველი სურათის დეკორაცია. ცისიამ სიცილით ჩამოირბინა ფერღობი. ჭურხა ჩქარი ნაბიჯებით მოუვება უკან.

ც ს ი ა. რამდენი ვსდებ ციციანათელებს!.. ამ საღამოს ბავშვს ვგვარ.

ჯ უ რ ხ ა. მეც უბედულოდ მიხარია.

ც ს ი ა. როგორ შევინს იფინის დამეს მკრთალ წინწყლებად დაფანტული ეს პაწაწა მზათები!.. თქვენ არ მოგწონთ?

ჯ უ რ ხ ა. ჩემთვის ახლა რიყის ქვებიც მნათობდა ჩანს.

ც ს ი ა. (გაიხედა). კარგად ხუმრობ. (წამიერი დუმილის შემდეგ). მანანამ დაივანა... იქნებ დავგვიტეს კიდევ?

ჯ უ რ ხ ა. მანანას ჩვენს მოძებან არ გაუკვირდება.

ც ს ი ა. უმღერეთ, გაგავებინოთ საღ ვართ. ადვილად გვიმოივოს.

ჯ უ რ ხ ა. მე სადაურვი მომღერალი ვარ!

ც ს ი ა. თქვენ ხომ ერთმანეთს ხშირად უმღერით?... მომწონს, როცა ვაფი სიმღერით უხმელს სატარფოს გრძობობეს.

ჯ უ რ ხ ა. სატარფოს?

ც ს ი ა. რატომ გაიკვირვეთ?.. ვაფს ეს შევინს.

ჯ უ რ ხ ა. ეს სიმღერა თქვენგან ვისწავლე.

ც ს ი ა. მეც სხვამ მასწავლა.

ჯ უ რ ხ ა. მე საერთოდ არ ვუფერი... არ გიცნობდით და თქვენმა სიმღერამ უნებურად ამამღერა. (გუბებდავად). გაგიცანიო და ახლა ველარ ვუფერი.

ც ს ი ა. (აურხას გალაკარბებულმა ვურადღებამ შეაკრთო). შინ უნდა წავიდდე.

ჯ უ რ ხ ა. მანანას არ დაველოდო?

ც ს ი ა. არა, გვიანია... ღამე მშვიდობისა. (წასასვლელად მოეზადა).

ჯ უ რ ხ ა. გაგაცილებთ.

ც ს ი ა. (მტკიცედ). არა, გამაღობთ... მარტო უნდა წავიდე.

ჯ უ რ ხ ა. რა უცებ შეიცვალეთ... ხომ არ გაწყენინეთ?

ც ს ი ა. პირიქით... თქვენი სოფლის ღამის ნამდვილი მშენიიერება განამცდელივით... ხვალ მოხვალთ ჩემთან?

ჯ უ რ ხ ა. თუ თქვენ გსურთ?

ც ს ი ა. მხოლოდ მანანასთან ერთად. მარტო არა... ბევრს ვაგაგებთ... კიდევ რამოდენიმე დღეს მგვაწუხებთ.

ჯ უ რ ხ ა. ოღონდ კი გამოვადგეთ და...

ც ს ი ა. (გააწყვეტინა). გამაღობთ, ნახვამდის. (წაივია).

ჯ უ რ ხ ა. (გაოგნებული გაყურებს ცისას ვხას). რა ხანმოკლე აღმოჩნდა ჩემი სიხარული! (ბილიკს ნელი ნაბიჯებით შეყვია, დაბალი ხმით „ციხისა ღობილი“ წამოიწყია. მობირდაპირე მხრიდან ნათია შემოვიდა).

მ ა თ ი ა. აურხა ხარ?

ჯ უ რ ხ ა. ჰო, მე ვარ.

მ ა თ ი ა. ეს რა გულსაკვავი სიმღერა აიჩემე, შვილი!

ჯ უ რ ხ ა. მეც არ მინდა, მაგრამ გული არ იშლის!

მ ა თ ი ა. გაეცამა გული გონებას როგორ ვერ დაუმორ-

ჩილქო!.. წადი სასწავლებელში, ეს შენთვის საჭიროა. გულსაც გადააყოლო.
ჯ უ რ ხ ა. დედაჩემო, შენ გითქვამს ჩემთვის, ერთხელ თქმულს მეორედ აღარ გავიმეორებო!

ნ ა თ ი ა. არც გამიმეორებია... ნეტა მაშინ ყოფილიყავი თავიანთა, პატარას ურთობას აპატყვიებენ... დაკაცდი და ასე რამ აგრია!.. ცოდოს ხომ არ დაუმძიმებინხარ!.. სიმღერა გოგონება რად შეგცვლია?... დედა ვარ და არაფერი თქვა?
ჯ უ რ ხ ა. მე არავისთან არ შემვიცოდავს.
ნ ა თ ი ა. (დუმლიის შემდეგ). დედა მოვიკვდეს, როგორი ფერი გადევს!

ჯ უ რ ხ ა. ბნელში რას მხედავ, როგორი ფერი მაქვს!
ნ ა თ ი ა. დედა უკუნ ბნელშიაც ხედავს შვილს, უთქმელად ხედავს მის ტკივილებს!
ჯ უ რ ხ ა. რა ვიცი, ჩემსას კი ვერ მიხვედრილხარ და...
ნ ა თ ი ა. როგორ ვერ მიხვედრილხარ, შეილო!.. ახლანდელი უმინ ტკივილი საყმაწვილო სახადს ჰკავს. მაგრამ თავს შენც თუ არ მოეხმარე, სენი იოლად როიდი ჩაივლის!.. დამანებე შენი თავი, მოგარი, ბიჭო!

ჯ უ რ ხ ა. შენ მარტო მწარე წაშალს მასმეგ.
ნ ა თ ი ა. წაშალი ტკბილი როდის ყოფილა!.. მწარე სვი ახლა, ხვალინდელი რომ არ გვექნეს მწარე... ცისიას მიწის ბული თავბრუს დაახვევს. იგი შენს გვერდით უღლდს შენ გაწვეს! ცოდო ხარ, დამწარავრები, ბიჭო!

ჯ უ რ ხ ა. შენ რომ ცილო-მადლის გარჩევა შეგეძლოს, ახლა ასე არ შეტყუოდი. (წავიდა. ნათია გამწარალი სახით გაჰყურებს. ნამჭირალევი მანანა მობუზული შემოვიდა, ნათია სიბრაღულით მიუბრუნდა).
ნ ა თ ი ა. მანანა!

(მანანა წაითას შიშით შეხტდა, მერე თავი ჩაქინდრა და ლასლასით გავიდა).

11.

ერთ მხარეს ოთახის კუთხე: პიანინო, მოლბერტს — ტოლო ჭურბახს სახის მჭრობაა გამოსახულებით. მეორე მხარეს სასოფლო გზა მოხანს.

ც ი ს ი ა. (ფანჯრიდან იმზირება, თავისთვის). ნუთუ მომატყუე?
თ ე ბ რ ა. (ღარნაკით ხილი შემოიტანა). კიდევ არ ჩანანა?

ც ი ს ი ა. მთელი დღე გამიცდა. (მოლბერტს გახედა).
თ ე ბ რ ა. მოვლენ, შეილო, ჯერ ადრე.
ც ი ს ი ა. შეიძლება დაავიანო, მაგარა ამდენ ხანს?
თ ე ბ რ ა. აჰ! სოფელია, ჩვენს ნებაზე სად გვეცლია!

ც ი ს ი ა. ამინდიც ისე იღუშება, გული სულ დამიხურა.
თ ე ბ რ ა. ამ ბოლოს დროს ვეღარ გცნობ, ცისია!.. შენი იცისიის მენატრება!.. აიღე ხილი, ახალი დაკვიფვილია. (თებრო გავიდა, ცისია პიანინოს უხალისოდ მიუჯდა, რომელიღაც მელოდიის ნაწყვეტს შეასრულა. ჩაფიქრდა).

ც ი ს ი ა. საოცარია, როცა იგი ჩემთან არ არის, რალაც მაკლია! რა მემართება?... ნუთუ მართლა... (შიშით შემობრა). არა... ეს შეუძლებელია!
თ ე ბ რ ა. (კარებს მოადგა). ცისი, გამოიდი, შეილო. ცოტა რალაც შეჭამე. მეც მწირი ვარ. (ცისია თვალდა. მანანა გზისპირას შეჩერდა, ფეხის თითქმეზე შედგა, ცილობის ფანჯრიდან ცისიას ოთახში შეიხედეს).

მ ა ნ ა ნ ა. არავინაა... ეტყობა არ მოსულა... შევბერდი, გამოვივილი-მეთქი. მოვატყუე... ალბათ ისევ შინ მე-

ლოდება... ახლა როგორ მივიდე, რა ვუთხრა, ვიცტრუო?... არა. ჩემი სახე და საქციელი ჩემს ვარსა ვერ დაფარავს... ცისიაც არ ჩანს... ექნებ, იქ, მეორე ოთახში არიან?! ისინი უჩემოდ ხომ ხვდებოდნენ ერთმანეთს?... აგერ, ჯურხაე. (მიმავლა. ჯურხაე შემოვიდა, ცისიას ოთახის კარზე გაუმედავად დააგაკუნა).
ც ი ს ი ა. (კარი გაუღო). ჯურხა, თქვენ?... მობრანდით! (ჯურხაე ოთახში შევიდა). ხომ შემვიღობა!
ჯ უ რ ხ ა. (გაუმედავად). მარტო მოსვლა ამიკრძალეთ... მაინც მოვედი... ჩემი მიზეზით არ მინდა დაბრკოლედი.

ც ი ს ი ა. გმადლობთ... მანანა სად არის?
ჯ უ რ ხ ა. არ ვიცი. აქამდე მას ველოდებოდი... თუ ისურვებთ, უხშირდ დავიჭერ ჩემს ადგილს.

ც ი ს ი ა. დიდად დამავალბეთ. (დამწუკრი ჩანს. რამოდენიმეჯერ უმისოდ გაიარ-გამოიარა. პიანინოს მიუჯდა, კლავისები გრძობით ააღერა. მოიხედა. ჯურხაე გატაცებით უსმენს. ცისია შთავიწმინდული სახით წამოიღდა, ფუნჯი ტილოზე ამოიხრავა, ისევ გახედა. ქალ-ვაჟმა ანთებული თვალებით ერთმანეთს შეხედეს. საიდანაც მანანას შესრულებით „ცისიას ღიმილი“ გოგონად გაიხმა. ცისია მწვავედ შეიძრა).
— დემორო, რა მომისი!
(მანანას ხმა უფრო და უფრო შეშარავია. ცისიას ფუნჯი დაუკარდა, თვალეზე ხელები აიფარა და იქვირია).
— წაიღით!

12.

პირველი სურათის დეკორაცია. ჭურბამ შემოღობი სახით აიბრინა ფერდობი. აუღლებული ნათია წინ შეიფეცა.

ნ ა თ ი ა. რამდენი ხანია დაგეგმე, სად ხარ, ბიჭო?
ჯ უ რ ხ ა. რა ვიცი.

ნ ა თ ი ა. ვეღარ გცნობ, შეილო!.. მაგრამ მაგის დრო ახლა არაა... მთაში ძლიერი წვიმაა... სოფელი გასაცდელშია... შენი ბრიგადა, ორი აგტომანქანით, სოფლის ბოლოზე გელოდება. ხალხი ხვეისწყლის სათავეზე სასწრაფოდ წაიყვანე და სამში ადგილები ამოაბურგინე... იცოდ, შენზე უფრო საიმედო ახლა არავინ მყავს... ჩქარა გაიქე ყოველი წუთის დაყოფნა სახიფათოა. (ნათია სასწრაფოდ გავიდა. ჯურხაე მოპირდაპირე მხარისაკენ გაეჭანა. ერთბაშად პიანინოზე შესრულებული „ცისიას ღიმილი“ მოისმა. ჯურხაე შედგა, შეტრატმდა. სწრაფად შემობრუნდა, იქითვე გაიქცა, საიდანაც პიანინოს ხმა ისმის. წვიმა მომშავარდა, ქარი ამოიჭრა, ნელი-ნელ ბნელდება).

ტ ა ტ ე. (გარედან). ჯურხა!.. ჯურხა!.. (შემოიბრინა. მეორე მხრიდან მამუკა შემოვიდა). ვერ ნახე?

მ ა მ უ ჯ ა. ნათია დღიამ თქვა, რამდენი ხანია თქვენთან წამოვიდა.

ტ ა ტ ე. საშრობის შემდეგ ველოდებით და ჩვენამდე ვერ მოაღწია! ახლა სალდა წვალით, დაღამდა... (ისმის მინარისი შუილი. შემზარავი ხმები).

— გვიშველიე!
— იღუქამით, ხალხსო!
— სოფელი წყალს მიქვს!
(ტატე და მამუკა ფერდობის იქეთა მხარეს მიეფარნენ. შარის გამბული რევიის ხმა ადიდებული ხვეისწყლის ტალღების შემზარავმა ტყალმუნისა და შუილის ხმაურმა დაფარა. მამუკამ შემოიბრინა).

მა მუკა. მორები აქეთ, ეს ადგილი საქაროდ ამოხეგრეთ! ტატე, შენი ბიჭებით, ქვემოთა მხარე მიწყარი-ლებით შეხეინეთ.

ტატე. ბიჭებო, ჩემთან.

მა თე. იმ დაბლობებს რაღას უპირებ?

მა მუკა. ვაიხედე, ორმოებს თორიან... მარდაღ, ბიჭებო!

მა თე. ნათია საღლა.

გარედა ან. მოგვეშველო!

— წყალში ვილაყ გადაეშვა.

— ეს ხომ ჯურხასა!

ტატე. ჯურხას მივეშველოთ, ბიჭებო!

მა თე. წყალმა ჯებირი შეარყია.

მა მუკა. ჯურხა ჯებირს მგერდით მიებჯინა!

მა თე. ჯურხა, რას სჩაიღ!

მა მუკა. მიეშველო!

ტატე. მომყეთ, ბიჭებო!

მა თე. ტატე გადაეშვა.

მა მუკა. შენი ჭირიმე, ბიჭო! ათიოდე ვაგაკაცი მხარდა-მხარ აიყოლა!

გარედა ან. ჯებირი შექანდა.

მა მუკა. მოეცა, ჯურხას!

მა თე. ჯურხა, გაფრთხილი!

(ნათია შემოიღივით შემოვარდა, მდინარისკენ გაქ-ქანა).

— ჯურხას!

— ჯურხას!

— ჰაუ!. დამბამ მოიყოლა, უბედური!

(წივი-წივილი მდინარის ძლიერ შუილას და ზარის გამბულ რვეის ხმაურში აირია. სრულებით დაბნულდა. მხურთ დაესტრა. მცირე ხნის შემდეგ იგივე ადგილი თანდათანობით განათდა).

მა თე. (მდინარეს გაჰყურებს). შე სატიალვე, ახლა ასე მშვიდად რომ მიედინები, იმ ბიჭისა რა ჯავრი გჭირდა... აფსუს, რა ვაგაკაცი დაიღუპა! (ცისია შემოვიდა). როგორაა, შვილო?

ცისია. რა ვიცი... დღესაც ავერ, ამ დრომდე გაუნძრველად იწვა. მერე შეფოთებული წამოიჭრა, შიშით მიმოხივდა... როცა დამშვიდდა, იქიმი დაითხოვა... მე მეშინია!

მა თე. გეშინია?!

ცისია. ნათიას ლოგინში საჯარო კაბა ჩაუცვამს... მას შემდეგ, რაც ცუდად შეიქანა, მანანა და მე მის საწოლს ერთი წუთითაც არ მოგშორებიათ... როდის მოსსერო საჯარო კაბის ვადაცმა, თმების დავარცხნავ კი... ან რაში სჭირდება ასე მორთული წოლა?!

მა თე. (ფიჭის შემდეგ). ჰო, ნამდვილად საგულისხმობა.

ცისია. საბჭოდ კიდევ სხვაც შეინიშნება... დილით, სას-თუმალს რომ ვუსწორებდი, ბალიშის ქვეშ ქალაღში შეგვეული რაღაც ფხვნილივით მომხვდა ხელში... მან ეს შენიშნა, ლოგინში განებე გაიანაბა, ბალიშს თავი დაატარა, მომხმორა... ის ფხვნილი წამალი რომ იყოს, ხომ არ დამალავდა!

მა თე. შენ საიდან იცი ამდენი, შვილო?!

ცისია. ამას ბავშვიც მიხვდებოდა.

მა თე. ახლა ეინ არის მასთან?

ცისია. მანანა... ჩემი იჭვი მასაც გაეუშხილევ.

მა თე. მარტო ერთი წუთითაც არ დატოვებ... თვალყუ-რი ადევნებ მის ყოველ მოძრაობას... ახლა სად მიხ-ვალ?

ცისია. შინ, ცოტა დავისვენო... თუ ნება დავცერთო, ამა-ღამაც უნდა გუთოთ ღამე.

მა თე. დაისვენე... მე მოვალ შენთან.
(ცისია წავიდა. მათვე ყალიობი გააბოლა, ისევ ზიხ-ლით გახვდა ხვეისწყალს, ტატე შემოვიდა).

ტატე. მათე პაპა, ცისია ნახე?

მა თე. ჰო, ვნახე, მარამ კარგი ამბავი ვერ მითხრა!

ტატე. ვიცი.

მა თე. რაღაც უნდა ვილონოთ.

ტატე. რა ვილონოთ, ჩვენ რა შეგვიძლია!

მა თე. რა შეგვიძლია?! გამოცანაც სწორედ ესაა... ვუღა-რაჯოთ, როდემდე?! განა დროს ვერ ისეღობებს გან-ზრახული რომ შეისრულოს... იგი ისეთი თავის ნათ-ქვამა დედაკაცია, თუ ერთი გულში გაივლო რამე, ვერა და ვერ მოაშლევინებ... რაღაც ისეთი უნდა მო-ვიფიქროთ, განზრახულზე დროებით მაინც ავაღებო-ნით ხელი და მერე კი დრო თავისას ვგრება!... შეი-ძლება სულაც არაფერი მოხდეს... ეს დღევნაბა ძნელი და ჩვენც ფრთხილად უნდა ვიყოთ... ეჰ, თუმცა რა ფასი აქვს მის სიცოცხლეს ახლა!... მარამ ის ბიჭი ვინდა დაიტყოს!... უპატრონი მკვდარიც ცოლა!

13.

გვიანი ღამე. მკრთალად განათებული ოთახი ნათიას ბინაზე. კედელზე ჩართოში ჩასმული ჭურბის სურათი ჰკიანა. საწოლზე პირადმა მწოლი, სახეზე თავსფარწაბურული ნათია. იქვე მდურარედ სხედან მანანა და ცისია.

ნათია. (თავსაფარი მოიშორა). რა დრო იქნება ასლა?

ცისია. სრული თორმეტია.

ნათია. წადით შინ, შვილებო, დაისვენეთ... მე უკეთ ვარ, თავზე დადგომი ალარ მჭირდება.

მანანა. მარტო როგორ დატოვებ?

ნათია. რა მიჭირს!... მთელი ჩემი სიცოცხლე მარტო არ უნდა ვიყო! (წამოღდა).

მანანა. ადვიდ ნათია, თქვენ ნუ ადგებით, გვიტხარით, რა გჭირდებათ.

ნათია. რაც მჭირდება, შე უნდა გააკეთოთ... არ კმარა რაც გაგტანჯეთ!... ავერ ათი დღე-ღამეა თავზე მად-კახასი! (მეორე ოთახში გავიდა).

მანანა. მე ვერაფერს ვერ ვაჭყობ... ვაი თუ ტყუილა ეჭვიანობა... იქნებ მოგეჩვენა?

ცისია. (საწოლს მიუახლოვდა, ბალიშის ყური ასწია, ქალაღში მისებულ ფხვნილზე ანიშნა). ხედავ?

მანანა. ავლით, გადავავტოვ.

ცისია. (საწოლზე მოსვლიდა). ხომ გახსოვს, ხელი არა-ფერს ახლობოთ, მათე პაპამ.

მანანა. იქნებ თოგზე ჩამოვიკიდოს... ან გულზე დანა მიი-ბჯინოს, არაფერი ვერცა.

ცისია. აქამდე საქვე არ უნდა მივიყვანოთ!... ჩვენ აქე-დან პირველს ნახველივე გავალო... მათე პაპა ბერ-ჭიდრის ხესთან მულოდებდა... შენ კი მაშინვე ფრთხი-ლად უკან შემობრუნდები და აი იმ (მეუთითა) ტუტ-რუტანიდან დაუწყებ თვალთვალს.

მანანა. შენ ეს ტუტუტუტანა საიდან იცი?

ცისია. ყველაფერი წინასწარ დავათვალთვრე... შენ იმ ტუტუტუტანიდან შევივლია ყველაფერი დინახო ოთახ-ში... მხოლოდ ფრთხილად, სამზადისი არ ჩავეიშა-ლო... თუ შენიშნე, ნათია თავისთავს კულს უპირებს, მაშინვე ამ ჯიბის ფანარს ჩემსკენ მოამუქებს... (ფა-ნარი გადსვს). ესეც შემოწმებულია, რომ აქედან ჭადრამდე ფანარი კარგად ამუქებს.

მანანა. მერე?

ცისია შერე კი მათე პაპამ და ტატემ იცან.
მანანა ჩვენ ახლა აქ ვაპარაკობთ და იქ (შორე ოთახსიკერ გაიწვდინა ხელი) შევიღება ნათია დედა აღარცაა უკვე ამ ქვეყნად.

ცისია. პო, მართლა. (ნათია შემოვიდა).
ნათია. ეს ორი ნივთი ჯურხას დაგუმალე, ისე შევიძინე, სარძლოსათვის მინდოდა მიმერთმია... რძლის ღირსი არ გავხდები! მანანა, ეს საათი ჯურხას სახსოვრად შენ ატარე.

მანანა. (ტირილით). დედა ნათია, არ შემოძლია.

ნათია. გამომართვი, ნუ მავიწყნივნივ, (ხათი: კაბის ჯიბეში ჩაუღო).

მანანა. ნუ, დედა ნათია... ამ ნივთის გაჩუქება ძნელი იქნება შენთვის.

ნათია. (ცისიას). თუ არ მიწყენ, შეილო, ამ ბეჭედს ჯურხას მავიერ მე გავიკეთებ თითზე.

ცისია. თქვენ შეუძლებელს მთხოვთ!.. ის, რაც თქვენ გიფიქრიათ, ჯურხას ხსოვნამ მაპატიოს და... არასოდეს არ მოხდებოდა!..

ნათია. (გაოცდა). არ მოხდებოდა?!

ცისია. დიან... იმიტომ, რომ ეს შეუძლებელი იყო!

ნათია. მანანა მის მოსაგონრად ჭკონდით ეს ნივთი.

ცისია. ნუ მიწყენთ და... მე ჯურხას ისე არ ვიციზობდი. მისი თავი ისეთმა ნივთმა მომაგონოს, რომელიც მას თვითონ თვლიდაც არ უნახავს!.. წავიდეთ, მანანა, ქალბატონ ნათიას იქნებ მართლაც მარტო ყოფნა სურს... მივეცი საშუალებას.

მანანა. (სათი მაგიდაზე შემუშნველად დაღო). დამეშვიდობის! (ცისია და მანანა გავიდნენ, ნათია ერთხანს უძრავად დგას).

ნათია. (თავისთვის აჩურჩუღდა). მაგარი ჩანს... ეტყობა, უზრალი ქალი არაა!.. მაგრამ რაღა დროსია! (შემობრუნდა, მაგიდაზე დადებულ საათს შეხედა). მხეც სწორად მოქცეულხარ, მანანა!.. მე სულ მარტო დადარჩი!.. ნეტა რაღას ვაყოვნებ. (წყლიან ჭიქაში საწამლაი ჩაყარა, კოვზით აურია, მწარედ გავლიმა). ამ, ეს იყო ჩემი ბოლო?!.. მთელი ჩემი გავლილი ცხოვრება სანანებლად დამჩრჩნოდა?! ვაი რომ ეს ყოფილა მხოლოდ!
(ჭიქა აიღო, შორიდან გაისმა ძახილი).

I ხ მ ა. პაუუ... არავინ ხართ!.. (ნათია გაინაბა, სმენა მიაპყრო). ტატე, პაი, ტატე!

II ხ მ ა. (სხვა მხრიდან). პაუუ... ვინა ხარ!

I ხ მ ა. ჯურხას ახლანამენ ვენახში საქონელი შეურეკიათ, ვახს აფუტებენ. იმ ბიჭს ვილაც მტერი ჰყოლია!.. სახელს ურცხვენს, საფლავშიც არ ასვენებს!

ნათია. (ჭიქა დადგა, პაუზა, მუსიკა). ჯურხას ახლანამენ ვენახში საქონელი შეურეკიათ! შერეგონ მეჩე, რა თავში ვიხლი ვენახს ან სხვა რამეს?! მორჩა, ყველაფერი გათავდა ჩემთვის.

I ხ მ ა. ჰე, ჰეი... არავინა ხართ მაღლიანი! მომენმართო, მთლად გაატიალეს ვახი ამ სამგლეგმა!

ნათია. გაატიალეს?... დეე გატიალდეს... მეჩე მე რა!.. (პაუზა). როგორ თუ რა?! განა ეს ქვეყანა ჩემით იწყება და ჩემით მთავრდება?... ვინ თქვა, ვინ! ჩემი ჯურხას ადგილას სხვა მოვა, მისი მაღლით გაინარებს, ჯურხას დამილოცავს, მხეც შეხედავს და კაცის შრომასა და გარჯას პატივით მოიხსენიებს... გაატიალეს!.. არა, არ გავატიალებინებ შენს ნამაგარს, ბიჭო!.. მოვდივარ, შეილო, მოვდივარ! (თავსაფარს მოიხზია, კარისაკენ გაემართა).

(დასასრული).

მინ პირის ღუ მინ რიქლე?

პასუხი მესამე ნომრის
სურათიზგე

ჩვენი ჟურნალის მესამე ნომრის 112-ე გვერდზე დაბეჭდილია კადრები ქართული კინოფილმებიდან („უკანასკნელი ჯვაროსნები“, „ტარიელ მკლავაძის მკვლელობა“, „არსენა“), რომლებშიც წარმოდგენილია ცნობილი კინოვარსკვლავი ნატო ვანანძე ციციას, დესპინესა და ნენოს როლებში. რედაქციას სწორი პასუხები გამოუგზავნეს: ე. თედორაძემ (ასპინძა), გ. კეჭევაძემ (ქუთაისი), თ. ბუაძემ, ნ. ზუროშვილმა (თბილისი), თ. და ივ. გეჭევაძემა (ზეგსტადონი), ნ. ფარცხალაძემ, ვ. რუხაძემ (წულუკიძე).

